محل اداره
مجلس شورای ملی
شماره تلفن ۳۵۴۴۸۰ و ۳۸۸۹۴ و ۳۸۸۹۵ و ۳۸۸۹۶
روزنامه یومیه

بهای اشتراک
قسمت اول : (مذاکرات مجلسین) سالیانه ۳۰۰ ریال
قسمت دوم : (آگهی‌ها) « ۶۰۰ «
شماره کامل « ۸۰۰ «

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل کلیه قوانین مصوبه ومقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلسین - اخبار مجلس - انتصابات - آگهی های رسمی و قانونی

شماره ۲۱۸۱ — ۲ شنبه ۲۰ مردادماه ۱۳۳۱ — سال هشتم

شماره مسلسل ۲۳

دوره هفدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۲۳

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز یکشنبه دوازدهم امرداد ماه ۱۳۳۱

فهرست مطالب:

۱- تصویب صورت مجلس
۲- بیانات آقای نایب رئیس راجع بشرکت در کنفرانس اتحادیه بین المجالس
۳- اعلام تقاضای آقای راشد دائر بکسالت وابراز رأی اعتماد بدولت آقای دکتر مصدق .
٤ - اخذ رأی وتصویب یك دوازدهم بودجه تیرماه ۱۳۳۱
٥ - طرح وتصویب طرح پیشنهادی راجع به خارج شدن اموال احمد قوام از ملکیت او
٦- طرح وتصویب لایحه اختیارات آقای دکتر محمد مصدق نخست وزیر
۷- بیانات آقای نایب رئیس بمناسبت چهل وهفتمین سال مشروطیت
۸- تعیین موقع ودستور جلسهٔ بعد - ختم جلسه

مجلس یکساعت ونیم قبل از ظهر بریاست آقای مهندس رضوی (نایب رئیس) تشکیل گردید

❀❀

۱ - تصویب صورت مجلس

نایب رئیس - جلسه رسمی است صورت غائبین جلسهٔ قبل قرائت میشود

(بشرح زیر قرائت شد)

غائبین بااجازه - آقایان: عبدالرحمن فرامرزی - عبدالحسین اورنك - محمود نریمان دکتر کریم سنجابی .

غائبین بی‌اجازه - آقایان : آیت‌الله کاشانی - ابوالفضل تولیت - میر اشرافی دکتر طاهری - حسین‌علی راشد - دکتر حسین فاطمی

نایب رئیس - نسبت بصورت مجلس قبل نظری هست ؟ آقای پورسرتیپ در صورت جلسه نظری دارید؟

پورسرتیپ - بلی

نایب رئیس - بفرمائید

پورسرتیپ - در جلسه قبل در تذکری که بنده دادم بجای نام آقای کریمی نام آقای زیرك‌زاده ذکر شده است تمنی میکنم اصلاح شود .

نایب رئیس - اصلاح می‌شود، آقای حائری زاده .

حائری زاده - یك مختصر اصلاح چاپی درمطالبی که بنده بعرض رساندم هست که تصحیح میکنم و باداره تند نویسی میدهم .

نایب رئیس - بسیار خوب باداره تندنویسی تماس بگیرید اصلاح کنید دیگر نظری نیست؟ (اظهاری نشد) بنابراین صورت مجلس جلسه گذشته تصویب میشود .

۲- بیانات آقای نایب رئیس راجع بشرکت در کنفرانس اتحادیه بین المجالس منعقده در برن

نایب رئیس - چون دستور مجلس سنگین است بنده فکر میکنم اگر آقایان محترم امروز ازنطق قبل ازدستور صرف نظر بفرمایند بهتر است (صحیح است) قبل از ورود دردستور لازم است که باطلاع آقایان نمایندگان محترم برسانم که مجمعی بنام اتحادیه بین المجالس ازهفتاد سال قبل دایر شده است ودرحدود ۲۵ سال است که کشور ایران یعنی مجلس ایران دراین اتحادیه شرکت دارد بعد ازجنك هم نمایندگانی از طرف مجلس شورای ملی در دوبلن و اسلامبول شرکت کردند امسال هم اطلاع حاصل شده است که در شهر برن از ششم شهریورماه تا ۱۱ شهریورماه جلسه عمومی این اتحادیه دایر خواهد بود همانطوری که سابقاً هم عمل شده هر گاه از آقایان نمایندگان محترم کسی داوطلب باشد که بهزینه خود مسافرت بکند بهیئت رئیسه مراجعه بفرمایند ازطرف مجلس معرفی خواهند شد البته اساس این اتحادیه ازنظر بسط دمکراسی بین ممالك مشروطه دارای اهمیت است ودراین قسمت مجلس ایران همیشه باتصمیماتی که به تحکیم مبانی دمکراسی کمك میکند هم شرکت داشته وهم تصمیماتی که دراین زمینه اتحادیه بین المجالس بگیرند خوشوقت است

۳- اعلام تقاضای آقای راشد دائر بکسالت وابراز رأی اعتماد بدولت آقای دکتر مصدق

نایب رئیس - موضوع دیگری که بایدبعرض آقایان نمایندگان محترم برسانم این است که آقای راشد شرحی نوشته‌اند که بواسطه عارضه کسالت قلبی وعصبی در جلسه هفتم خرداد موفق بحضور نشدند کماکان هم غایب هستند ومیل داشتند که بنده اعتماد ایشان را بدولت اعلام بکنم وضمناً البته تقاضای اصلاحاتی هم ازدولت دارند که عیناً نامه‌شان باطلاع دولت خواهد رسید

۴- اخذ رأی و تصویب یکدوازدهم بودجه تیرماه ۱۳۳۱

نایب رئیس - فعلا لایحه یکدوازدهم از سنا برگشته است یك مرتبه قرائت می شودو رأی خواهیم گرفت

(بشرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورایملی در جواب مراسلهٔ شماره ۳۶۲۱ مورخ ۱۱ر۵ر۱۳۳۱ راجع بلایحه اجازه پرداخت یك دوازدهم حقوق وهزینهٔ کل کشور در تیرماه ۱۳۳۱ که برای اظهارنظر بمجلس سنا ارسال شده بود اشعار میدارد لایحهٔ مزبور درجلسهٔ روزشنبه یازدهم مردادماه ۱۳۳۱ بانظر موافق عیناً بتصویب مجلس سنا رسید

نایب رئیس مجلس سنا - دکتر سعید مالك

نایب رئیس — بلایحه یکدوازدهم با ورقه رأی گرفته میشود. آقایانی که موافق هستند ورقه سفید بانام و کسانی که مخالف هستند ورقه کبود خواهند داد

(اسامی آقایان نمایندگان بوسیله آقای ناظرزاده (منشی) بترتیب ذیل اعلام ودرمحل نطق حاضر ورأی دادند)

آقایان: مهندس زیرك‌زاده - مهندس

عین مذاکرات مشروح بیست و سومین جلسه ازدوره هفدهم قانونگذاری

اداره تندنویسی وتحریر صورتمجلس

حسیبی- مکی- دکتر شایگان - دکتر ملکی- انگجی- میلانی-محمدحسین قشقائی ناصر ذوالفقاری- خسرو قشقائی- دکتر معظمی-دکتر کیان-محمدذوالفقاری-یارسا مجتهدی- موسوی- عامری - کهبد - قنات آبادی- مشار- جلالی- صفائی- حاج سید جوادی- حائری‌زاده- دکتر فلسفی-افکار احمد فرامرزی- نجفی- نبوی- شبستری- مدرس- خلخالی- وکیل پور-فرزانه-اقبال مصدقی- ملک‌مدنی- دادور- ذکائی- دکتر مصباح زاده- زهری- مجدزاده- شاپوری کریمی- افشار صادقی- شادلو- شوکتی- منصف- غروی- شهیدی- ریگی- شهاب خسروانی- پورسرتیپ- گنجهٔ-صراف‌زاده- جلیلی- امیرافشاری- نریمان-بهادری-رفیع هدی- دکترفقیهی- دکتر بقائی — معتمد دماوندی- حمیدیه- دکترفاخر- ناظرزاده امامی اهری

پس ازشماره آراء مأخوذه و استخراج ٦٦ ورقه‌سفیدموافق ودوورقه سفید بی‌اسم شماره‌شد)

نایب رئیس- گزارش کمیسیون بودجه راجع باجازه پرداخت یك‌دوازدهم تیرماه با٦٦ رأی‌موافق بتصویب‌رسید

اسامی موافقین- آقایان: رفیع-دکتر فاخر- ناظرزاده- ناصرذوالفقاری- مهندس غروی- پور سرتیپ- وکیل پور- مهندس حسیبی- منصف- یارسا- دکتر معظمی - امامی اهری- خسرو قشقائی- شاپوری - صراف زاده- ریگی- مصدقی -- دکتر بقائی- گنجهٔ - هدی- کریمی- شهیدی - نریمان- دکتر فقیهی شیرازی- حمیدیه - شادلو- جلیلی- شهاب خسروانی- بهادری شوکتی- ذکائی-- زهری- مجدزاده-مدرس حائریزاده- ملك مدنی- فرزانه - نبوی- خلخالی- دکتر کیان- افشارصادقی- دکتر مصباح‌زاده- احمد فرامرزی- مجتهدی-امیر افشاری- اقبال- موسوی - قنات آبادی -- اخگر- جلالی- دکتر فلسفی- حاج سید جوادی- عامری- نجفی -- کهبد -- محمد حسین قشقائی- انگجی -- مشار- مکی -- میلانی- دکترملکی- مهندس زیرك زاده-- محمد ذوالفقاری- دکتر شایگان - دادور معتمد دماوندی

ورقه سفید بی اسم علامت امتناع دو ورقه .

۵- طرح وتصویب‌طرح پیشنهادی راجع‌بخارج شدن اموال احمدقوام ازملکیت او

نایب رئیس -- دولایحه فوری در دستور داشتیم که هردو دوفوریتش‌تصویب شده .

مکی-- هیئت مختلط نفت‌مقدم است کار مجلسمان را بکنیم بعد بکار دولت بپردازیم .

نایب رئیس-لوایحی که‌دوفوریتشان تصویب شده است قبلا مطرح میشود بعد آخر جلسه کار هیئت مختلط‌انجام میشود

مکی- آخر جلسه اکثریت نیست مشکل‌هم میشود

نایب‌رئیس- بنابراین ماده واحده مربوط باحمد قوام مطرح است و بجای ماده واحده پیشنهادی سابق ماده واحده دیگری رسیده است که برای‌اطلاع آقایان نمایندگان محترم قرائت میشود

دکتر معظمی-- طرحی‌که اول پیشنهاد شده است قرائت شود بعد طرح اصلاحی .

نایب‌رئیس- طرح پیشنهادی اول قرائت میشود

(بشرح‌ذیل‌خوانده شد)

نظر براینکه در جریان دو سه روز اخیرو کشتار وقتل و عام فجیع که یکی از عوامل آن قوام رئیس دولت غیر قانونی وقت بوده امضاء کنندگان ذیل‌ماده‌واحده زیررا باقید سه فوریت (نایب رئیس- دو فوریت است یك فوریتش را پس گرفتند) با قید دو فوریت بمجلس تقدیم و تقاضای طرح وتصویب فوری آنرادارایم

ماده واحد - بلافاصله پس از تصویب این قانون احمد قوام‌توقیف وتحت‌تعقیب قرار گیرد واموال او نیز بعنوان خونبهای شهداء مصادره شود

نایب‌رئیس- بجای این ماده‌واحده ماده‌واحده‌اصلاحی‌پیشنهادشده‌است.قرائت میشود .

(بشرح آتی خوانده شد)

ماده واحده ذیل را بجای‌ماده‌واحده پیشنهادی که دوفوریت آن قبلاتصویب‌شده است پیشنهاد وتقاضای تصویب آنراداریم

ماده واحده- چون احمدقوام یکی‌از عوامل‌مؤثرقتل‌وفجایع‌جریان اخیر که‌منتهی بکشتار دسته‌جمعی روز سی‌ام‌تیرماه ۱۳۳۱ وقیام مسلحانه علیه ملت ایران شده است تشخیص ومفسدفی‌الارض شناخته شده است علاوه برتعقیب ومجازات‌قانونی بموجب‌این قانون کلیه اموال ودارائی منقول‌وغیرمنقول احمد قوام ازملکیت اوخارج وجزء اموال عمومی‌میگردد

تبصره۱- هرگاه در اموال و املاك احمد قوام پس ازتاریخ ۲۵تیرماه ۱۳۳۱ نقل‌وانتقالی بهرعنوان وبهرصیغه ولوبصورت سند رسمی صورت گرفته باشد آن نقل و انتقال از درجه اعتبار ساقط وآن اموال اموال قطعی‌قوام محسوب وجزءاموال‌عمومی میگردد .

تبصره۲- اسناد غیر رسمی ذمهٔ و یا مربوط بهر نوع نقل و انتقال اموال قوام بهر تاریخی باشد از درجه اعتبار ساقط است مگرآنچه که مربوط‌بعملیات‌ومطالبات جاری وعادی بهره‌برداری باشد

تبصره۳- اموال غیرمنقولی که صورتاً باسم دیگران خریداری و قیمت آنها از محل اموال قوام پرداخت شده مشمول‌ماده واحده خواهد بود

تبصره ٤ -- وجوهی که بنام حزب دمکرات سابق یا سازمان‌های وابسته بآن در بانکها ویا نزد اشخاص موجود باشد از اموال دولتی محسوب و ضبط خواهد شد .

تبصره ٥- از اموال احمد قوام پنج میلیون ریال برداشت وطبق موازین‌شرعی بین زن وفرزندش تقسیم میشود

تبصره٦- آئین‌نامه اجرای‌این قانون وطریق توزیع عوائد آن اموال‌بین وراث شهدا ومجروحین جریانات ۲٦ تا ۳۱تیر ماه ۱۳۳۱ و امور خیریه بپیشنهاد دولت و تصویب کمیسیون دادگستری تنظیم میگردد .

تبصره۷ - مقررات این‌قانون‌بهیچوجه مانع تعقیب جزائی سایرمسببین ومباشرین جریانات اخیر تیرماه ۱۳۳۱ نخواهدشد

نایب رئیس - ماده واحده مطرح است آقای قنات‌آبادی مخالف‌هستید؟

قنات آبادی- بلی

نایب‌رئیس- بفرمائید

قنات آبادی- بنده با این ماده واحده پیشنهادی ازلحاظ اینکه‌کامل‌نیست مخالفم وعلتش‌هم این است که دراین‌ماده واحده تکلیف اموال احمد قوام‌معلوم شده اما تکلیف خودقوام ومسببین کشتارسی‌ام تیر معلوم نشده اینجا صحبت شده بود که مجلس در جزائیات دخالت نمیتواند بکند بعد که مراجعه کردیم بسوابق دیدیم که مجلس حتی حکم قتل جنایتکارانی که بر علیه مصالح ملت قیام کرده‌اند مثل سالار-الدوله و امثال اورا داده بنابراین هیچ اشکالی ندارد یك پیشنهادی هم در این زمینه کرده‌ام وتقدیم مقام ریاست نموده‌ام وهیچ‌اشکالی‌ندارد که‌مجلس تصمیم‌بگیرد و تصویب بکند و بدولت ابلاغ بکند که مسببین سی‌ام تیر ازرئیس‌ژاندارمری،رئیس حکومت‌نظامی آن سرهنك‌قربانی‌جنایتکار که با دست خودش ده دوازده‌نفررا شهید کرده است آن ستوان فاطمی وامثال اورا باید بلافاصله‌توقیف کنند وبجزای‌قانونیشان یعنی باعدام آنهارا برسانند باینجهت بنده مخالفم (کریمی -- در کرمانشاه سر کرد رضائی) مقصودم در تهران نیست در تمام شهرستانها در اهواز و کرمانشاه‌این کشتار بعد از سقوط قوام اتفاق افتاد (خسرو قشقائی- پس مخالف‌نیستید؟ بنابراین این پیشنهادرا هم‌دادم وباین دلیل مخالفم

نایب‌رئیس- آقای‌حاج‌سیدجوادی موافقید ؟

حاج‌سیدجوادی- بنده موافقم‌با آن قید و شرطی که آقای قنات آبادی فرمودند که اول‌خودوارا دخلش رابیاورند بعدهم خدمت اموالش برسند

نایب‌رئیس- آقای مهندس‌حسیبی

مهندس‌حسیبی- من‌موافقم

نایب‌رئیس- چون مخالف صحبت کرده بفرمائید

مهندس حسیبی- آقایان تقاضا میکنم توجه بفرمایند مخالفتی که جناب آقای شمس‌قنات‌آبادی فرمودنداز‌نظراین ماده یا مقرراتش بهیچوجه نیست فقط از نظر این است که قوام بمجازات خودش برسد ودیگران‌راهم که‌مقصرهستند‌بمجازات قانونی خودشان‌برسانند (نمایندگان-البته) درمقدمه‌ای که جزء ماده واحده‌نوشته‌شده است که بایستی قوام وسایر مسببین‌محاکمه شوندوجزای‌قانونی‌ببینند (حاج‌سیدجوادی- آنچه که‌قلوب جریحه دار رااتیام میدهد مجازات است ازمسببین،انتقام گرفتن است اموال فایده ندارد) اجازه بفرمائید ماده واحده‌ای هم که برای تشکیل یك‌محکمه ملی‌تهیه‌شده‌است‌توسط فراکسیون نهضت ملی تقدیم مجلس‌میشود

چون مطلب ازنظرقضائی‌قابل‌اهمیت بود که‌میخواستند هم‌باموازین قضائی وفق بدهد هم حداکثر سرعت دراین عمل که موردعلاقه وایمان وباصطلاح موردخواسته مردم‌است‌درش مراعات شود بنابر این‌این ماده‌واحده‌اصلاح وتقدیم شدوآن‌ماده‌هنوز داده نشده امروز یا در جلسه دیگر تقدیم مجلس شورایملی خواهدشد که‌هرچه‌زودتر آنهاهم‌محاکمه‌بشوند وخیلی‌سریع‌بمجازات خودشان برسندیعنی گرفتار این‌چرخ‌قضائی که متأسفانه یك کمی بطی است یك‌همچو موضوعی نشود بنابراین من‌تقاضا میکنم‌از جناب آقای شمس‌قنات‌آبادی‌باتوجه باین نکته رأی‌موافق بدهند برای آنکه‌اولادر مقدمه‌اش‌پیش‌بینی مجازات آنها شده‌است وعلاوه‌براین‌هم برای مجازات آنها بترتیب صحیح وقانونی یك‌طرحی تهیه‌شده‌است که تقدیم‌مجلس‌خواهدشد

نایب‌رئیس -آقای‌اخگر

اخگر -من اصلاح‌عبارتی‌داشتم که پیشنهادمیکنم

نایب‌رئیس -سه‌پیشنهادرسیده‌است که‌قرائت‌میشود

(پیشنهاد آقای‌شمس‌قنات‌آبادی بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهادمی کنم تبصره‌ذیل‌بماده‌واحده اضافه شود

تبصره - فوراً احمدقوام ورئیس شهربانی‌ورئیس ژاندارمری‌ورئیس‌حکومت نظامی وسرهنك قربانی وستوان فاطمی و سایرعاملین کشتار توقیف و محاکمه شوند.

نایب‌رئیس - آقای قنات آبادی توضیحی‌نمیدهید ؟

قنات آبادی -توضیحی‌ندارم‌توضیح راعرض کردم

نایب‌رئیس -مخالفی نیست

شمس قنات آبادی -البته یك توضیحی‌داردرئیس‌شهربانی‌ورئیس‌ژاندارمری رفت

دکتر کیان- رسم‌اینست که‌بکلیات اول‌رای گرفته میشود

نایب رئیس-چون کسی پیشنهاد کفایت مذاکرات‌نکرده‌بودو کسی‌هم‌اجازه صحبت نخواسته بود بنا براین مذاکرات در کلیات کافی است وارد پیشنهادات شدیم

دکتر کیان-بالاخره قربان‌رسم‌این است اول بکلیات رأی گرفته میشودبعد پیشنهادات‌مطرح میگردد

نایب‌رئیس - چون کسی تقاضای صحبت‌نکرده‌بنابراین‌مذاکره‌در کلیات کافی است عده برای رأی کافی‌نیست . آقایان تشریف بیاورید

که‌اعلام‌رأی کنیم. اگرنمی‌آیندا‌سامیشان رابیاوریداعلام کنیم.

شمس‌قنات‌آبادی- آن‌هائی که دستشان تامرفق بخون مردم آلوده است ازمجلس میگذارند میروند بیرون که مبادا اموال این خیانت کاران بملت ضبط شود.

نایب‌رئیس- عرض‌بنده‌طبق نظام نامه است جنابعالی‌مداخله نفرمائید (در اینموقع عده برای اخذرأی کافی‌شد)

رای گرفته میشود بکفایت مذاکرات در ماده واحده اصلاحی پیشنهادی بجای‌ماده واحده آقایانی که‌موافقند‌با کفایت‌مذاکرات قیام‌بفرمایند (اغلب برخاستند) کفایت مذاکرات تصویب شد حالا پیشنهادات قرائت‌میشود. (پیشنهاد آقای‌قنات‌آبادی بشرح‌زیر مجدداً قرائت شد) پیشنهاد می کنم تبصره‌ذیل بماده واحده‌اضافه شود فوراً احمدقوام ورئیس‌شهربانی و رئیس ژاندارمری‌ورئیس‌حکومت نظامی وسرهنك قربانی وستوان فاطمی‌وسایرعاملین کشتار توقیف‌ومحاکمه‌بشوند.

گنجهٔ- یك‌دفعه دیگراین پیشنهاد خوانده‌شود.

(بشرح‌فوق‌خوانده‌شد)

حاج‌سیدجوادی - توضیح‌بدهند وسایرشهرستان‌ها.

نایب‌رئیس- کسی‌بااین پیشنهاد مخالف‌نیست ؟ آقای‌اخگر بفرمائید.

اخگر- کارهائی که‌درمجلس میشود روی‌احساسات‌نبایستی‌باشد (صحیح‌است) روی‌قانون‌بایدباشد وروی‌منطق البته‌دراین که هرکسی خیانتی یاجنایتی کرده‌است بایستی مجازات بشودشکی‌نیست .

(صحیح است) وبرای اینکه پیدا بشود که‌چه کسی جنایت یاخیانتی کرده است کمیته تحقیق تشکیل‌شده ومشغول‌کار است البته کمیته‌تحقیق بعدازآنکه خیانت‌کاران راپیدا کرد ومعرفی نمود بدیهی‌است به مجازات‌خودشان خواهندرسید (حاج‌سید جوادی - کمیته تحقیق تشکیل‌شده که مقتولین‌راپیدا کنند جنایتکاران معلومند) موضوع‌مربوط بآقای قوام‌مسئله ای بود که مسلماً دررأس‌جریانات‌اخیر بوده واز سابق هم‌هروقت که‌ایشان روی کارآمدندجنایاتی مرتکب‌شدند دراینجا شکی نمیشد داشت ولی‌درسایر مسائل استدعا میکنم جناب آقای‌شمس‌قنات‌آبادی پیشنهادشان راپس بگیرند وموکول بکنند برسیدگی کمیته تحقیق وقتی تحقیقاتشان که‌تمام شد البته موافق قانون رفتار میشود (خسروقشقائی- الان بنده پیشنهاد کرده‌ام) بجای این پیشنهاد باید پیشنهاد کرد که کمیته‌تحقیق مشغول‌کارشود.

مکی- مجلس باید اجازه دهد که کمیسیون تحقیق بتواند این کار را بکند .

نایب‌رئیس- مطالبی که خارج ازموضوع است حالا نباید مطرح شود کمیته تحقیق ومطالب بعدی حالا مطرح نیست آقای قنات آبادی پیشنهادتان را پس‌میگیرید.

(قنات آبادی-خیر)

عده‌ای‌ازنمایندگان-پیشنهادشان‌را یکمرتبه دیگر بخوانید (پیشنهاد آقای قنات‌آبادی مجدداً بشرح سابق قرائت شد)

دکترشایگان - بنده تذکری دارم.

حاج‌سیدجوادی- بنده با این پیشنهاد موافقم .

نایب‌رئیس- آقای دکتر شایگان یك مخالف‌ویك‌موافق‌راجع‌بپیشنهادصحبت کرده‌است .

دکترشایگان - بنده‌تذکری‌دارم که‌لازم‌است .

نایب‌رئیس -بفرمائید

دکترشایگان - عدم‌تصویب این پیشنهادممکن‌است سوءتفاهمی ایجادنماید که‌عده‌ای باتعقیب‌اشخاصی که‌جانی بوده‌اند وجنایتکاربوده‌اندموافق نیستند ونمیخواهند آنها مجازات شوند در صورتیکه مطلب این طورنیست (صحیح‌است) همه مجلس میل‌دارند که مقصرین باشداحوال تعقیب بشوندومجازات‌بشوند(گنجهٔ-بادست‌محکمه) واگراین پیشنهاددرد شوددلیل‌مخالفت‌نیست بلکه‌میخواهند کهروی این‌موضوع مطالعه بشودپیشنهادطوری باشد که‌مخالفت‌بااصول نداشته‌باشد ودرطرح تمام اشخاص وارد بشوندازطرف‌دیگر امرتوقیف‌واین‌ها چیز-هائی‌است که‌بایدمطالعه‌بشودبنده عرضم‌فقط همین‌بود که‌اگرهم این‌ردبشود دلیل این نیست که‌احدی‌درمجلس مخالف است با مجازات‌این‌اشخاص .

نایب‌رئیس- درخودماده واحده پیشنهادی هم‌تبصره‌ای برای‌تعقیب مسببین هست . آقای قنات آبادی پیشنهادتان‌را پس گرفتید ؟

شمس‌قنات آبادی- حضورتان عرض کنم‌چون آقایان رفقاپینده فرمودند که‌این پیشنهاد را پس بگیرم‌پس گرفتم

نایب‌رئیس- پس گرفتند. پیشنهاد دوم‌قرائت‌میشود (ملك مدنی - اجازه میفرمائید بنده‌اخطاردارم) اخطار دارید بفرمائید.

ملك‌مدنی- اول باید باصل‌ماده رأی‌بگیرید‌بعدپیشنهادات‌مطرح‌بشود.

نایب‌رئیس- نخیرآقا ماده واحده است‌اول باید پیشنهادات مطرح شودو هر کدام‌ازپیشنهادات که قابل توجه واقع شد ضمیمه‌ماده میشود بعدیکجارأی گرفته می شود پیشنهاددوم‌قرائت‌میشود

(پیشنهاد آقای اخگر بشرح زیر قرائت‌شد)

پیشنهاد میکنم درتبصره مربوط به ارجاع بدادگستری (بودجه) هم‌اضافه شود .

نایب‌رئیس-آقای‌اخگر

اخگر- دریکی از تبصره هانوشته شده‌است که‌این‌اموال‌عمومی‌است وبعد در یکی‌ازتبصره‌هانوشته‌شده‌است که‌بکمیسیون دادگستری مراجعه‌شودوقتی یك‌پولی‌جزء اموال‌عمومی‌باشد بکمیسیون‌بودجه‌هم باید مراجعه‌شود و کمیسیون بودجه‌هم‌نظر بدهد (مکی - اموال عمومی‌نیست آقا)پس کلمه اموال‌عمومی‌را بایدبرداشت (مکی- برای آنهائی‌است که شهیدشده‌اندیادستشان از بین‌رفته پایشان‌ازبین‌رفته)

نایب‌رئیس- پس گرفتید آقای اخگر ؟

اخگر- اگرجزءاموال عمومی‌است باید کمیسیون‌بودجه‌نظر بدهد .

نایب‌رئیس-طبق ماده‌واحده‌پیش-نهادی‌جزواموال‌عمومی‌است .

اخگر- بنابراین‌باید کمیسیون‌بودجه نظربدهد اگر کمیسیون بودجه نبایدنظر بدهداموال‌عمومی‌رابردارید

نایب‌رئیس-بنابراین پیشنهادآقای اخگر یك‌مرتبه دیگر قرائت‌می شودورأی میگیریم

(بشرح‌ذیل‌خوانده‌شد)

پیشنهاد میکنم تبصره‌مربوط بارجاع بدادگستری(بودجه)هم‌اضافه‌شود

نایب‌رئیس - رأی‌میگیریم پیشنهاد آقای‌اخگر آقایانی که‌قابل توجه میدانند قیام‌کنند . (عده‌کمی‌برخاستند) قابل توجه‌نشد پیشنهاد دیگری قرائت می شود (پیشنهاد آقای دکتر کیان بشرح زیر قرائت‌شد)

اینجانب پیشنهادمی‌نمایم مبلغ املاك واموالی که برای فرزندوزوجه قوام باقی گذارده میشودبدومیلیون‌ریال تقلیل یابد.

نایب‌رئیس- آقای دکتر کیان

دکتر کیان- اولا اینطرح که‌تهیه وپیشنهاد شده‌است موافق اصول کلی بنظر نمیرسد.

یعنی حق‌این‌بود که رای تعقیب‌آقای قوام ومحاکمه و محکومیت ایشان مجلس شورای‌ملی‌یك‌قانونی‌وضع‌میکردومحکمه‌ای تعیین میکرد که این موضوع راباسرعت رسیدگی‌میکردونتیجه رسیدگی خودش‌را اعلام کند.

(مهندس حسیبی - عمل قوام و خیانت او محرزاست)اجازه بفرمائید اما دراین‌مورد بخصوص اینطوراستنباط میشود که مجلس شورایملی برطبق افکارعمومی ملت ایران وبا توجه بسوابق شخص مورد بحث یك تصمیمی را میخواهد بگیرد واطمینان دارد که دیگرهیچگونه رسیدگی مقدماتی‌لازم نیست زیرا مطلب بقدری بین ومحقق‌بنظر میرسد که احتیاجی بآن مقدمات ندارد در صورتیکه اینطورباشد وواقعاً ملت ایران و مجلس شورای‌ملی ایران یك شخصی را جنایتکارتشخیص میدهد ومحکومیت او را قطعی میداند ولازم بداند که یك مجازات شدیدی دربارهٔ اوبشود بعقیده بنده هیچ مورد ندارد که مبلغ‌پنج میلیون ریال که‌در جامعهٔ ایرانی یك مبلغ قابل ذکری است معادل این مبلغ اموال منقول و غیر منقول برای ورثه یك کسی که مطابق این قانون جنایتکارتشخیص میدهد باقی‌بگذارید‌اگر حقیقتاً جنایتکارتشخیص میدهیدصلاح‌نیست که ٥میلیون ریال کنارگذارید اگرتااین درجه نسبت باوارفاق دارید که ٥ میلیون ریال که مبلغ قابلی است برای اوورائش میخواهید بگذارید که اورا مجازات نکنید (خسروقشقائی - صغیر راکه مجازات نمی-کنند) صغیرهائی که الان در بیابان‌ها گرسنگی میخورند یا صغیرهائی که در مدارس خرج لباس وکفششان را ندارند زیادهستند اگریك حداقلی را میخواهید مجزا بکنید بگوئید درحداقل از مال هر ایرانی ولودزدی وخیانت هم بکند این مبلغ مستثنی است اورا من قبول‌دارم اما اگرشما میخواهید شخصی را باتکاء به‌افکار عمومی بااین ترتیب‌جانی و خائن تشخیص بدهید دراینمورد گذاشتن ٥ میلیون ریال برای فرزند وزوجه‌اوبرخلاف تصمیم‌خودتان است ومثل این‌است که یك جایزه‌ای هم بدین‌ترتیب برای کسیکه جنایتکاراست‌قائل میشوید .

مکی - صحیح است آقارأی میدهیم

نایب‌رئیس - آقای ناظرزاده

ناظرزاده - واقعاً گاهی پدرنااهل هم برای پسراسباب زحمت میشود پسرقوام که بنده نه سنش را میدانم نه اسمش را فقط همینقدرمیدانم که همچو پسری هست

(حاج سیدجوادی- دختر است آقا) هر که هست خودش را برای چندین میلیون تومان ارث آماده کرده بود . حالا این پیش آمد کرده وقدرمسلم این استکه زن وبچه قوام گناهی ندارند (مکی - آنها که پدرشان را کشته‌اند گناه دارند ؟) تلافی آنها در- می‌آید (حاج سید جوادی - از کجا) از اموال ، اموالش را میگیرند وبورثه‌مقتولین میدهند (مکی - کشته ازبسکه‌فزون است کفن نتوان کرد سیصد نفردر اهواز کشته شده‌اند دویست سیصد نفر در تهران کشته شده‌اند) جای خوشوقتی است که‌لااقل اموال قوام زیاد است اگراین یك آدم لاتی بود که‌کارخیلی بدتربود فعلا این مالیکه در عرض سالهاجمع شده درچنین موردی بمصرف میرسد ومعلوم میشود که ماورای این‌دستگاه ظاهری‌یك‌دستگاه‌عدل الهی هست که‌هفتاد هشتادسال بآدم مهلت می‌دهد و آخرکار حرص مقام اورا بچنین کیفری میکشد اما این یانصدهزارتومانهم جناب آقای مکی ازلحاظ فرزند وازلحاظ زنش خیلی زیاد نیست مجلس آنقدرموافقت‌میکند که۵۰۰ هزارتومان به‌آنها داده شود (مکی - برای شما چیزی نیست) من چون اصلاحساب‌پول دستم نیست نمیدانم یانصد هزارتومان‌چقدر میشود(خنده نمایندگان)ولی درمقابل‌چندین میلیون اموال قوام چیزی نیست موافقت بفرمائید که این ارفاق نسبت بزن و بچهٔ قوام بشود دیگرموکول برای خود آقایان نمایندگان است

نایب‌رئیس - اعلام رأی میکنم آقایانیکه پیشنهادآقای دکتر کیان راقابل توجه میدانند قیام بفرمایند ،

(عده کمتری برخاستند) تصویب نشد پیشنهاد دیگرقرائت میشود.

(پیشنهادآقای‌حائریزاده‌بشرح‌زیرقرائت‌شد)

تبصرهٔ ذیل‌اُرا برای ضم بمادهٔ‌واحده پیشنهاد می‌نمایم

تبصره - نخست‌وزیران ووزیرانکه شریك ویا مباشرجنایات دوره بیست ساله قلدری بوده‌مشمول موضوع فوق بوده فقط بمقدارحقوق تقاعد بآنها ومخارج تحصیل فرزندانشان داده خواهدشد .

امامی‌اهری - صحیح است — احسنت . بفرمائید یك دفعه دیگر این پیشنهادخوانده شود .

نایب‌رئیس - خودشان میخوانند آقای حائریزاده

حائری‌زاده - پیشنهادیکه اول رفقاداده بودند مربوط بیك محکمه‌ملی‌بود که احکام این‌محکمه‌غیرقابل‌استیناف وتمیز باشد وتمام اختیاراتی‌را که دادستانی‌ارتش ودادستانی شهرستان ودادرسی‌دیوان کیفر ودیوان جنائی دارد باین محکمه داده‌شود وکسانیکه بحقوق مردم تجاوز و تخطی کرده‌اند ومسببین ومباشرین تنبیه‌ومجازات وجنایت‌هم کرده‌اند دزدی‌هم کرده‌اند سوء استفاده هم کرده‌اند ثروتمندهم هستند این درست است بحسابشان هم ما آرزومندیم که‌رسیدگی‌شود مدتها هم‌هست که‌صحبتش هست وهروقت‌هم که‌جناب آقای حائریزاده طرحش‌را تهیه کنندبنده هم امضاء میکنم ولی بطوریکه ایشان در اینجا فرمودند احساسات را باید زیرپا گذاشت و بامنطق عمل کرد بنده می‌خواهم این‌خواهش‌را از خود ایشان درباره این پیشنهادشان بکنم الان یك موقعیت خاصی پیش‌آمده است یك نهضتی درایران برپاشده درقبال این نهضت جنایاتی‌شده است وملت ایران تشنه است که مسببین این جنایات تنبیه‌بشوند که یکیش آقای قوام‌السلطنه است این طرح داده شده است وما امیدوارهستیم که این طرح عملی‌شود ولی‌اگر بخواهیم این‌طرح را توسعه بدهیم تمام چیزهای دیگر عیناً مثل این است که‌یك جائی تله ای گذاشته اند گرگی‌افتاده توی تله بجای اینکه این گرك‌را بگیرندبکشند یك کسی پیشنهاد بدهد که توی این بیابان گرك زیاد است گوسفندهای‌مردم را هم برده‌اند بچه های مردم را هم برده‌اندما یك‌تله‌بزرگی‌درست کنیم که‌تمام گرگها بیفتند توی این تله نتیجهٔ‌این تله‌بزرك این‌میشود که‌از اطراف واکناف وسیله خواهد داشت که‌این طناب های تله شل بشود ونه‌تنها گرك دیگری گیرنیفتد همین یکدانه گرگی هم که گیر افتاده‌دربرود . من نمیخواهم مطلبی عرض بکنم که‌جسارت آمیزباشد ولی‌میدانم بعضی ازکسانیکه‌باین‌طرح رأی‌خواهند داد ما یقین داریم که‌خودشان میل‌ندارندیك افکار عمومی‌هست که‌مورد احترام همه‌است وچون میخواهد رأی خواهند داد باین‌طرح اگر آمدیم این تبصره را اضافه کردیم‌نتیجه‌اش این‌میشود که‌درمجلس‌سنا که‌این نخست‌وزیرانی که‌ایشان می‌فرمایندیا خودشان هستند یا دامادهایشان هستندیا پسرعموهایشان‌هستند این میرود درسنا دفن میشود وما نمیتوانیم بیونش‌بیاوریم باین‌جهت بنده‌خواهش می کنم ازجناب آقای حائریزاده که‌اینکار را سنگین نکنندبگذارید این بسادگی‌بگذرد وانشاءالله عملی بشود وراجع باینکار هم انشاءالله‌یك مطالعه‌بیشتری بشود تنهااینکه بگوئیم نخست وزیران‌سابق این‌تشخیصش لازم است کدام نخست وزیر اینجا اسمش معین است‌موردش‌هم معین‌است‌تمام‌ملت هم خواهان این است بنده استدعا میکنم از جناب آقای حائریزاده وتمام کسانیکه پیشنهادات مشابهی داده‌اند این طرح را سنگین نکنند بگذارند این عملی‌شود ما همیشه دراختیارآقایان هستیم برای سایر چیزها وقول‌میدهم اگراین پیشنهادجناب- عالی تصویب شودبسلامتی جنابعالی آقای قوام هم ازبندخواهندجست ازنخست وزیر- های دیگرهم چیزی گرفته‌نخواهدشد

نایب رئیس - پس‌میگیرید آقای حائریزاده (حائریزاده - خیر) رأی می- گیریم بپیشنهادآقای حائریزاده آقایانیکه این پیشنهاد را قابل توجه می‌دانند قیام کنند (عده کمی‌برخاستند) ردشد

پیشنهاد دیگری قرائت می شود

(پیشنهاد آقایان خسروقشقائی‌وزهری و اخگربشرح زیرقرائت‌شد)

پیشنهاد می‌کنیم‌این تبصره بماده واحده اضافه گردد

تبصره - مجلس‌شورای ملی بمنظور رسیدگی‌وتشخیص عده وهویت کلیه‌مقتولین ومفقودین وقایع اخیر وتجلیل از فداکاری های آنها وازطرف‌دیگربمنظور رسیدگی وتحقیق وتشخیص مسببین ومسئولین این فجایع کمیته‌تحقیق منتخبه‌ازطرف‌نمایندگان طرفدار ادامهٔ نهضت ملی تنفیذ مینماید و کمیته‌نامبرده کلیهٔ اختیارات قانونی‌لازمه‌را جهت‌انجام مقاصدبالا دارد

نایب‌رئیس - آقای خسروقشقائی

خسروقشقائی- موقعیکه پیشنهاد راجع بمصادره اموال‌قوام طرح شده‌ده‌ای ازآقایان گفتند که اینکاررا بیائید زیادش کنید ولی همانطور که‌جناب آقای دکتر بقائی‌تذکردادند خواستیم که اینکار سبك باشد وهیئتی‌ازطرف‌فراکسیون نهضت ملی مأموررسیدگی‌برای اینکارشد وبنده فکر میکنم که‌اینها اشخاص بسیارخوبی باشند و مورد اطمینان مجلس ومردم ایران هستند بدون تردیدمیل دارند که‌مسببین این قضیه معلوم بشوند وتنبه بشوند ونسبت باشخاص زیادی هم صحبت می شود ازنظرعده ای از این ها تقصیری نداشته اند و از نظر بنده سر لشگر کوپال تقصیری نداشته قبلا می‌خواسته اندعوضش بکنند و عوضش نکردند و هیچ اختیاری نداشته و ازنظر عده‌ای رئیس ژاندارمری وفرماندار نظامی تقصیر داشته اند و می- گویند کارها مربوط بوده‌است بفرماندار نظامی و تحت‌اختیارفرماندار نظامی‌مستقیماً اجرا می‌شده جمعی همه‌را مقصر می دانند چیزی که مسلم است نباید کسانی راکه مقصر نیستند مقصر قلمداد کردوعدهٔ مقصر را بی‌گناه ولی البته بایدراجع بهمه تحقیقاتی بشود راجع بوزیر جنك و رئیس ژاندارمری هم صحبت هائی می شود و خوشبختانه از نظر آن کسانی که‌این‌کار را کرده اند این کشتار هم خیلی کشتار دامنه‌داری بوده منحصربطهران‌نبوده در خوزستان هم همانطوری که جناب آقای دکتر بقائی و آقای مکی فرمودند عده زیادی کشته شده‌اند و در کرمانشاه بعد از اینکه‌کار ها تمام شده و قوام استعفا داده کشتار هائی کرده اند بنده اطلاع دارم درلار زنهای مردم را لخت کرده‌اندوعقرب بجانشان انداخته‌اند که اینها را بگزند و نیش بزنند که مردان آنها در عذاب‌باشند والبته انصاف نیست که باینها رسیدگی

نشود و همینطور بماند متأسفانه‌این کشتار راراجع بکرمانشاه و اصفهان هم‌انجام‌دادند واین اعمال را کرده اند و در شیراز هم می‌خواسته اند انجام بدهند ولی نمی دانم چه‌ملاحظه‌ای کرده‌اند که انجام نداده اند شاید اگروقت داشتند آنجا هم انجام‌می دادند این است که بنده این پیشنهاد را تهیه‌کردم و خواستم بامضای عده‌ای از آقایان برسانم‌ولی چون وقت نشدحالا تقدیم‌کردم خوب هم شد که آقای‌شمس قنات آبادی پیشنهاد خودشان را پس گرفتند بنده خواستم استدعا کنم‌ازآقایان که باین کمیته تحقیق مجلس قدرت قانونی بدهند که حقیقة رسیدگی کندو نظریات خودش را بدهد که هر کس مقصر است مجازات بشود و هر کس مقصر نیست بی خود بدنام نشود این بود که این پیشنهاد را بامضای دونفردیگراز آقایان رساندمو تقاضای تصویبش‌راهم‌دارم.

نایب‌رئیس- آقای قنات آبادی

خلخالی-(من مخالفم اول‌من اجازه خواستم) (معتمد دماوندی (منشی) - اول آقای قنات‌آبادی دوم جنابعالی سوم‌آقای مکی اجازه خواستند.

خلخالی-من از این جهت مخالفم که‌اسامی اعضاء کمیسیون خوانده‌شود بعد قدرت قانونی‌بدهید.

شمس‌قنات آبادی -مخالفت بنده با این پیشنهاد از این‌جهت‌است که‌تاکنون هزارقانون هزار طرح هزارلایحه‌درمجلس شورای ملی بتصویب‌رسیده‌ولی وقتی‌خارج از محوطهٔ مجلس رفته است‌عملی‌نشده‌است آثاری‌هم‌بهش مترتب نشده ،اگراین کمیته تحقیق قدرت قانونیش این باشد که تعقیب بکند و دقت بکند که درروز سی‌ام تیر و بعد چه‌اشخاصی مسئول کشتار بوده اند ، این چه اثری دارد ؟ اصلالازم نیست‌وغالباً مردم می‌دانند. آقای خسرو قشقائی، شما که می‌فرمائید رئیس شهربانی‌مسئول‌نیست (خسروقشقائی - بنده نگفتم مسئول نیست گفتم رسیدگی بکنید) اجازه بفرمائید، اگراو مسئول نیست پس کی مسئول‌است اگر اینها مسئول نبودند پس کی مسئول بود؟ من گفتم‌مردم را بکشندمن‌پیشنهاد می کنم که این اشخاصی که معین‌ومشخص است مسئولیتشان از نظر ملت ایران، این ها را بگیرند ، اینها رامحاکمه کنند،اگر بی‌گناه بودند ولشان کنند اگر هم گناه کار بودند و مسبب این آدم کشی‌ها بودند بدارشان بزنند . در هر آئینی در هرمسلکی ، درهر قانونی قصاص آمده ، آدمکشی‌قصاصش کشتن است ،دار کشیدن نیست ، اگر من بمصادره اموال قوام رأی می‌دهم برای اینستکه معتقدم اینها مال او نیست والا مصادره اموال‌را که قصاص آدم- کشی نمی دانم قوام و یکعده از عمالش آدم کشته اند و باید آنها را بکشند،باید آنها را بدار بزنند ،واین مال و ثروت هم چون مال او نیست ، مال ملت است بباید بملت برگردد . غرض این است که این چه‌قدرتی دارد ؟ البته‌منهم موافقم که باین کمیسیون قدرت‌بدهند که‌نظریاتش‌نظریات قانونی‌باشد، اما کی اجرا میکند آیاضامن اجرائی‌دارد ، وقتی کمیسیون گفت فلان و فلان وفلان‌ضامن اجرائی هم دارد ؟ وقتی که تحقیقات این کمیسیون بمرحله نهائی رسید و گفت این ها مسئول در کشتار ۳۰ تیر بوده‌اند ضامن اجرائی هم دارد؟دولت می‌آید تصمیم آنها را اجرا بکند ؟ وقتی که کمیسیون‌مسببین‌را یکی‌یکی‌معرفی کرد، دولت این نظریات و این تحقیقات‌را انجام می‌دهد یا نمی دهد ؟این باید روشن بشود والا ما همه می‌دانیم که کمیسیون تحقیق که ازطرف فراکسیون نهضت ملی انتخاب شده‌اند تمام مردم شرافتمندی‌هستند که‌مورد تأیید نمایندگانند و اسامیشان را هم بنده نوشته‌ام که عرض می کنم آقایان مشار ، دکتر ملکی ، دکتر بقائی،نریمان ، دکتر فلسفی ،حاج سیدجوادی ،خلخالی، کریمی، اینها بعد از اینکه تحقیق کردنداگراز شهربانی هم استفاده کردند یعنی اگر شهربانی تن بقضا بدهد ،اگرازژاندارمری هم‌استفاده کردند واگرژاندارمری‌تن بقضا بدهد فرماندار نظامی تن بقضابدهد واگر اینها تحقیقات کردند آیا نتیجه تحقیقات اینها و زحمات اینها راکی اجرا می کند؟ آیا دولت حاضر است که اگر این‌آقایان معرفی کردند که این جانیکار ها دستشان بخون شهدا رنگین است دولت این ها را بگیرد وقصاص شرعی و قانونی بکند یانه؟ والا یك‌مشت‌نشینندزحمت‌بکشند چه‌فایده‌ای دارد؟

خسروقشقائی-آقا اجازه‌بفرمائید اینجا سوء تفاهم شد بنده نگفتم که رئیس شهربانی‌را نگیرید و تحقیق نکنید بنده گفتم که‌آقای‌رئیس شهربانی که ازنظر بنده بی تقصیر است از او هم تحقیق کنید (شمس‌قنات آبادی- ببخشیدبنده درست‌متوجه شدم)

نایب‌رئیس- بقابل توجه بودن این پیشنهاد رأی گرفته می شود (یك نفر از نمایندگان-دومرتبه بخوانید)

(پیشنهاد آقای خسرو قشقائی بشرح سابق‌قرائت شد)

حاج‌سیدجوادی-این‌خیلی مجهول ومبهم است باید توضیح‌بدهند

امیرافشاری-اسم‌آقایانی که‌در کمیته عضو هستند بفرمائید

مکی-اضافه کنید که نتیجه‌رابمجلس شورای‌ملی گزارش بدهند

خسروقشقائی-اجازه می فرمائید بنده توضیح‌بدهم؟

نایب‌رئیس-دیگر توضیح‌ندارد . پس‌می‌گیریدیا رأی بگیریم؟

خسروقشقائی-نخیر بنده‌پس‌نمیگیرم

دکتربقائی- اضافه کنید که نتیجه را بمجلس گزارش بدهند.

نایب رئیس - به این ترتیب اصلاح می‌شود که نتیجه‌را بمجلس گزارش بدهند. مدت‌نمی گذارید؟

دکتر بقائی-دوماه‌هم مدت قائل‌شوید

خسرو قشقائی - بنده موافقم که ظرف دو ماه نتیجه را گزارش بدهند بمجلس.

نایب‌رئیس- آقایانی که‌این‌پیشنهاد رابااصلاحی که شد قابل توجه می دانند قیام بفرمایند (اکثر برخاستند)تصویب شد.

این پیشنهاد قابل توجه شدو ضمیمه لایحه خواهد شد. پیشنهاد آقای مکی قرائت‌می‌شود.

(بشرح زیرقرائت شد)

پیشنهادمی نمایم کلمه‌اموال‌عمومی‌حذف شود

نایب‌رئیس- آقای مکی

مکی -بنده اگر می‌توانستم یك پیشنهادی بدهم که آقایانی که علاقه دارند این طرح‌زودتر بتصویب برسد پیشنهادات خودشان را پس‌بگیرند اصلح بود ولی‌چون نمی‌توانم طبق آئین نامه این پیشنهاد را بکنم این بود که این پیشنهاد را دادم که باین بهانه مطالبی راکه لازم است‌باطلاع علاقه‌مندان‌بتصویب این‌طرح‌برسانم. اینست که همانطور که همکار عزیزم آقای دکتر بقائی گفتند اگر آقایان علاقه دارند که‌این‌طرح‌تصویب‌بشودخواهش‌میکنم که دیگرپیشنهادی‌ندهندوهمین‌رااینجاتصویب بکنند . مادوسه دوره درپارلمان بوده‌ایم و می‌دانیم که اگربنای پیشنهاددادن بشرداین طرح امروز دیگر تصویب نمیشود وجلسه دیگرهم تصویب‌نمی‌شود هی پیشنهاد پشت پیشنهاد میدهند و بالاخره پیشنهاد پیچ میشوداین‌طرح وبالاخره‌هم‌منظورملت ایران تأمین نخواهدشد بنده‌میخواستم استدعا کنم دوستانه‌چون‌حق‌هیچگونه تقاضایی‌ازآقایان نمایندگان محترم طبق آئین نامه ندارم استدعا می کنم که پیشنهادخودشان را پس بگیرند تااین‌طرح زودتر بتصویب برسد و یکی‌هم‌بنده پیشنهادمی کنم که اموال‌عمومی برداشته شودبرای اینکه وقتی‌اموال‌عمومی شد می‌افتد بمقررات واین حرفها وقرطاس بازیهائی که همه‌مان خبرداریم وتری کاغذ بازی‌هیچوقت‌بورث‌شهدا چیزی‌داده‌نخواهد شد . من‌درمریضخانها یکده‌ای‌را دیدم که یك‌دستشان رفته یك‌پایشان‌را بریده‌اند اینها تاآخرعمرشان‌ازیك‌دست ویکپا ویکی ازجوارح واعضای بدن محروم هستند چرا جزواموال عمومی‌بشود ؟ مگردولت غنیمتی گرفته ؟ ملت‌قربانی‌داده غنیمت‌هم‌مال‌اوست این‌مال ملت‌است ملت‌قربانی‌داده کشته‌داده دست‌داده ، پاداده ، یکدسته پدرانشان را ازدست داده‌اند یکدسته شوهرهایشان‌راازدست‌داده‌اندیك‌دسته اولادهایشان‌راازدست داده‌اند ، باید این مال‌راهم بدهند بورثه اینها بنده‌پیشنهاد می کنم واستدعا می کنم ازهم کاران عزیزکه موافقت بفرمایند این کلمه اموال‌عمومی‌برداشته‌شودوفقط‌اختصاص داده شودبوراث‌شهدا (اخگر - ومصدومین) ومصدومین وهر کس‌هم دراین جریان کشته شده‌بوراثش‌داده‌شود.پیش‌ازاین‌هم‌استدعائی نمی کنم وهمینطور که عرض کردم تقاضامی کنم‌هر کس‌پیشنهادی داردا گرعلاقمنداست که این‌طرح بگذرد پس بگیرد (مهندس حسیبی - مال خودتان را هم پس‌بگیرید) نمی‌توانم پس‌بگیرم‌آقا مگردولت فقیراست، مگرضعیف است ، این‌فقط مال‌وراث شهدا است ، یکدسته‌ای ازبین رفته‌اند زنها یك دسته‌بی‌شوهرشده‌اند ،یکدسته‌بی‌پدرشده‌اند یکعده ازدست‌وپا محروم‌شدند چرا برود جزءاموال‌عمومی‌برودروزآرت دارائی‌بدهند بیکمشت گردن کلفت پشت‌میزنشین ؟ اینکه نمی‌شود ، بنده عقیده‌ام اینست که این‌فقط بایستی برای‌ورثه شهداومصدومین واقعهٔ ۳۰ تیرمصرف شود

نایب رئیس -آقای دکترشایگان شمامخالف پیشنهادآقای‌مکی‌هستید؟

دکترشایگان - میخواستم‌توضیحی بدهم مسئله اموال عمومی . یعنی‌مال‌مردم و فقط مطلبی که ایشان‌فرمودند منحصرمیشود باین‌امر که‌آیا تمام‌این اموال برای‌شهدا و وراث‌وزخمی‌شده‌ها باشدیا مسائل‌دیگری‌هم که ازاین‌قبیل‌است وجزءمنافع عمومی‌است ازاین استفاده بشود وحالا این تشخیص با مجلس‌است که کدامش اولی‌است بنظراین کسانی که این‌طرح راتهیه کرده‌اند اموال عمومی اولی‌است ولی‌این اشکالرا که تصور می کنند که این‌اموال‌غیرازمال‌مردم‌است‌این طورنیست ،این‌اموال‌مال‌مردم‌است وتصدیش بدست نماینده ملت که دولت است خواهد بود .

نایب‌رئیس - پیشنهاد آقای مکی که جمله اموال عمومی حذف‌شود بایدرأی گرفته شود ، تأمل‌بفرمائید تاعده کافی شود (پس‌ازچندلحظه عده کافی‌شد)رأی‌میگیریم بپیشنهادآقای مکی‌آقایانی که این‌پیشنهاد را قابل توجه میدانند قیام بفرمایند (اکثر برخاستند)تصویب شد ، این‌پیشنهاد قابل توجه است وبنابر این اموال عمومی حذف می‌شود . پیشنهاد آقای پورسرتیپ قرائت می‌شود

(بشرح زیرقرائت شد)

پیشنهاد می کنم ازاین‌ببعد هیچیك‌از وزرای سابق‌بمقام وزارت وسفارت دعوت و منصوب نشوند.

نایب‌رئیس - نظر اینکه این پیشنهاد مربوط باین‌لایحه نمیتواند باشد. آقای پورسرتیپ

پورسرتیپ- ما اگر تصدیق بخواهیم بکنیم که گذشته‌ها خیانت کرده‌اند باین کشورمسلماً باید آنهارا هم مجازات بکنند. حالا آقای حائری‌زاده گفتند که آنها را هم اموالشان‌را ضبط بکنند وبآن پیشنهاد مجلس رأی‌نداد. حداقل مانعی‌ندارد که بعدازاین سرکار نیایند

امامی اهری - یکمرتبه دیگر خوانده شود

(بشرح فوق خوانده‌شد)

مهندس‌حسیبی - پس بگیرید(پورسرتیپ - پس گرفتم)

نایب‌رئیس- پیشنهاد آقای وکیلپور قرائت میشود

(بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد می کنم که دردنباله تبصره ۲ این‌عبارت : (مگر نقل وانتقالهائی که صحت وقوع‌آن قبل ازتاریخ ۲۵ و۴ و۳۱ محرز شده‌باشد.) اضافه شود

نایب‌رئیس -آقای وکیلپور

وکیل‌پور- بنده باحترام فرمایش جناب آقای مکی‌این پیشنهادرا پس‌می گیرم ولی‌ازجناب آقای دکتر شایگان ودکتر معظمی‌تقاضامی کنم که‌به‌تبصره ۲این لایحه یك‌توجهی‌بفرمایند که موجب‌اضرارغیرنشود مادراین‌ماده‌واحده‌قصدمان اینست که مسبب قتل وجنایت را مجازات کنیم نه اینکه مردم‌را موجب‌ضررشان‌بشویم. اینجانوشته شده است که اسنادغیررسمی ذمه یامربوط بهرنوع نقل وانتقال اموال‌قوام متعلق بهر تاریخی باشد ازدرجه اعتبارساقط است‌مگر آنچه که مربوط بعملیات ومطالبات جاری‌و عادی‌بهره‌برداری‌باشد. درصورتیکه ممکن است یك‌شخصی‌یك‌ملکی‌را ازاوخریده‌باشد واین‌معامله باسندعادی‌یازمه‌ای صورت گرفته باشد وانجاعتصرفات مالکانه هم‌در آن‌ملك کرده‌باشدآنوقت بایداز اولخلع ید کرد. حالاجناب آقای دکترشایگان وجناب آقای دکترمعظمی بایدباینموضوعات‌توجه‌بفرمایند (مهندس‌حسیبی- خواهش‌می کنم‌پس‌بگیرید برای اینکه تمام‌اینها دقت‌شده است) عرض کردم‌پس‌می گیرم‌ولی خواهش‌می کنم‌ایشان توجه بفرمایند.

نایب‌رئیس - پس گرفتند بنابراین ماده‌واحده بااصلاحاتی که درآن شده‌است مطرح‌است آقایان اگرمایلند قرائت بشود (چندنفرازنمایندگان - خوانده‌شود) توجه بفرمائیدقرائت می‌شود

(بشرح زیرقرائت شد)

ماده واحده ذیل‌را بجای‌ماده واحده پیشنهادی که‌فوریت آن‌قبلاتصویب شده‌است پیشنهادوتقاضای تصویب آنرا داریم :

ماده واحده - چون احمد قوام یکی عوامل مؤثر قتل‌وفجایع جریان اخیر که منتهی بکشتار دسته جمعی روز سی‌ام تیر ماه ۱۳۳۱ و قیام مسلحانه علیه ملت ایران شده است تشخیص ومفسد فی‌الارض‌شناخته شده ، علاوه برتعقیب و مجازات قانونی به موجب این قانون کلیه اموال ودارائی‌منقول وغیر منقول احمد قوام از ملکیت اوخارج می گردد.

تبصره ۱- هرگاه دراموال و املاك احمد قوام پس ازتاریخ ۲۵ تیرماه ۱۳۳۱ نقل وانتقالاتی بهرعنوان وبهرصیغه ولو به صورت سند رسمی صورت گرفته باشد آن نقل وانتقال‌ازدرجه اعتبارساقط وآن‌اموال اموال‌قطعی قوام‌محسوب میگردد

تبصره ۲- اسناد غیررسمی ذمه‌ای ویا مربوط بهرنوع نقل و انتقال اموال قوام متعلق بهرتاریخی‌باشد ازدرجه اعتبارساقط است‌مگرآنچه که مربوط‌بعملیات ومطالبات جاری وعادی بهره‌برداری‌باشد

تبصره ۳- اموال غیرمنقولی که‌صورتاً باسم دیگران خریداری و قیمت آنها از محل اموال قوام پرداخت شده نیز مشمول مادهٔ واحده‌خواهدبود

تبصره ٤ - وجوهی که بنام حزب دموکرات سابق یاسازمانهای وابسته بآن دربانکها یانزد اشخاص موجود باشد از اموال دولتی محسوب وضبط خواهدشد

تبصره ٥-ازاموال احمدقوام ٥میلیون ریال برداشت وطبق‌موازین شرعی بین‌زن وفرزندش تقسیم میشود

تبصره ٦- آئین‌نامه اجرای‌این‌قانون وطریق توزیع عواید آن اموال بین‌وراث شهدا ومجروحین جریانات ۲٦تا ۳۱تیرماه ۱۳۳۱ وامور خیریه به پیشنهاد دولت و تصویب کمیسیون دادگستری تنظیم می گردد.

تبصره ۷- مقررات این‌قانون‌بهیچوجه مانع تعقیب جزائی سایر مسببین ومباشرین جریانات اخیر تیرماه ۱۳۳۱ نخواهدشد

تبصره ۸- مجلس شورایملی بمنظور رسیدگی‌وتشخیص‌عده وهویت کلیه مقتولین ومفقودین وقایع اخیر وتجلیل از فداکاری های آنها وازطرف دیگر بمنظوررسیدگی وتحقیق وتشخیص مسببین و مسئولین این فجایع کمیته تحقیق‌منتخبه‌ازطرف‌نمایندگان طرفدار ادامه نهضت ملی را تنفیذ مینماید وکمیته نامبرده کلیه اختیارات قانونی‌لازمه را جهت انجام مقاصد بالا دارا میباشد و نتیجه را درمدت دوماه‌باطلاع‌مجلس‌شورای ملی خواهد رسانید.

نایب‌رئیس- اعلام‌رای میکنم‌نسبت بماده واحده وتبصره‌های ضمیمه واصلاحاتی که امروز مورد توجه واقع شده است آقایانی که موافقند بامادهواحده‌واصلاحات پیشنهادی قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. این لایحه چون تصویب شد بمجلس‌سنافرستاده‌خواهدشد لایحه‌اختیارات دولت مطرح‌است

مکی - آقا هیأت مختلط را یك رأی بگیرید بعد لایحه اختیارات رامطرح کنید.

٦ - طرح و تصویب اختیارات آقای دکتر مصدق‌نخست‌وزیر

نایب‌رئیس- لایحه اختیارات‌دولت مطرح‌است قرائت‌میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده واحده - بآقای دکتر مصدق نخست وزیر اختیار داده میشود که‌ازتاریخ تصویب این قانون تامدت ٦ماه لوایحی که برای اجرای مواد نه گانه برنامه دولت ضروری‌است‌ودرجلسه‌هفتم مردادماه ۱۳۳۱ مجلس شورایملی بشرح‌ذیل:

۱ - اصلاح قانون انتخابات مجلس شورایملی وشهرداریها

۲- اصلاح امورمالی وتعدیل بودجه بوسیله‌تقلیل درمخارج وبرقراری مالیاتهای مستقیم و در صورت لزوم مالیاتهای غیر مستقیم.

۳ - اصلاح امور اقتصادی بوسیله افزایش تولید وایجاد کار واصلاح‌قوانین پولی و بانکی

٤ - بهره برداری از معادن نفت کشور.

٥- اصلاح سازمانهای اداری‌وقوانین استخدام کشوری وقضائی

٦- ایجاد شورای محلی در دهات بمنظور اصلاحات اجتماعی وتأمین مخارج این اصلاحات بوسیله وضع‌عوارض

۷- اصلاح قوانین دادگستری

۸- اصلاحات قانون‌مطبوعات

۹- اصلاحات امور فرهنگی‌وبهداشتی ووسائل ارتباطی

تصویب شده است تهیه نموده و پس ازآزمایش آنها را تقدیم مجلسین نمایندو تاموقعی که تکلیف آنها در مجلسین معین نشده لازم‌الاجراء میباشند

نایب‌رئیس - آقای دکترفلسفی

دکترفلسفی - در نخست وزیری گذشته جناب آقای دکتر مصدق وقتیکه این ماده واحده یعنی ماده اختیارات در جلسه خصوصی مطرح‌شدبنده آنجاعرایضی کردم و موافقت خودم را هم آنجا اعلام کردم وبعد که لایحه داده شد وقتی‌هم که آمدم درسرسرای مجلس اسم بنویسم‌چون موافقین زیاد بود بهمین جهت بنده مخالف مشروط اسم نوشتم یك کسی ازمن سؤال کرد مخالف مشروط‌معنایش چیست ؟ گفتم یعنی موافق منتهی موافقی که یك‌تذکراتی دارد ویکمطالبی‌دارد که‌دراینموردمیخواهد تذکر بدهدالبته‌چون‌راجع باینموادلوایحی‌نیست که موادش مشخص و معین باشد و بتوان رویش بحث کرد بنابراین بنده بحثی‌ندارم لیکن یك تذکراتی است که لازم است‌در این موقع عرض کنم. اول مطلبش اینست که این اختیارات یك‌مطلبی نباشد که‌برای بعد سابقه شود. این اختیاراتی که مجلس شورایملی الان بآقای دکتر مصدق‌میدهد از دوجنبه است یکی ازلحاظ شخص خود آقای دکتر مصدق است که مورد احترام ملت ایران است ، مقبولیت عامه دارد و محبوبیت عامه دارد وشرایطی‌دراوجمع‌است که در کمتر اشخاص‌جمع است وباین‌جهت از این لحاظ باو این اختیارات را میدهند پس بنابراین به هر کسی ازاین‌ببعدنمیتوان اختیارات داد. جهت دوم اینست که وضع مملکت ما یك وضع خاصی پیدا کرده است یعنی از هم گسیختگی ، آشفتگی ، بی‌ترتیبی، بی‌نظامی، فقر، وضع بد مالی و اقتصادی اینها همه موجب شده که ملت ایران‌مقدرات وسرنوشتش‌را بدست‌شخصی که مورد احترام و قبولش هست بدهد. پس بنابراین این مطلب‌را بنده ازاینجهت عرض میکنم که یك جهات وعلل وموجباتی پیدا شد که ما این اختیارات را بآقای دکتر مصدق میدهیم ولی این مطلب‌سابقه نباید بشود که فردا هردولتی آمد تقاضای اختیارات بکند عرض کنم که بنده چند تذکر دارم و عرض زیادی هم ندارم یك تذکر بنده راجع بقانون انتخابات است. البته تمام بدبختی و خوشبختی یك ملتی ناشی ومنبعث از مجلس شورایملی است و آنهم فرع براینست که یك قانون‌انتخابات صحیح باشد یك نمایندگان خوبی انتخاب بشوند وبیایند. قانونی که ما داشتیم بسیار ناقص بوده ودر عمل هم ما دیدیم که این قانون خوب نتیجه نداده است، چه‌آزمائی که بوسیله مداخله دولت در انتخابات ، نمایندگان انتخاب میشدند بازهم‌این‌قانون بد عمل میشده وچه در این دوره که دولت هیچ نظری نداشت ومعذلك دیدیم که وضع انتخابات خوب نبود. معایبی که در این‌قانون انتخابات مشهود بود وهمه‌مضرات ازاو ناشی می شود یکی راجع بتشکیل انجمن است چه آن ماده ۳٦ نفری وچه این تصویبنامه ۱۰۸ نفری هردو نتیجه‌خوب نداد یعنی هم باعث میشد که اشخاص‌اعمال نفوذ بکنند وهم یك عدم رضایتی ایجاد میکرد بنابراین بایستی دولت‌دراین‌لایحه‌ای که تنظیم میکند این‌معنی را رعایت‌بکند مطلب دومش مداخله مأمورین دولت بود رئیس‌دولت بتصدیق دوست ودشمن، یعنی آقای دکترمصدق خودشان مطلقاً نظری درانتخابات نداشتند ومداخله هم نمیکردند ولی آیا این‌کافی بود؟ فرماندار ، رئیس ژاندارمری ، رئیس شهربانی ، تمام اینها مداخله میکردند بایستی در این قانون ترتیبی داد که اینها مورد مؤاخذه قرار بگیرند یابکلی‌ممنوع‌المداخله باشند وچون عرض کردم لایحه مطرح نیست، نمی شود بطور دقیق وصریح درش اظهارنظر کرد

وبنده همینطور این تذکرات راعرض می‌کنم. یکی اینکه باید انتخابات‌فردی‌باشد این‌انتخابات جمعی صحیح نیست‌درهرمحل که مخصوصاً باهمین یك نقطه مخالفم که درصورت لزوم‌مالیات غیرمستقیم باشد.الان هیچ مملکتی دردنیا نیست که چهار پنجم بودجه‌اش از راه مالیات غیر مستقیم تأمین بشود واساساً هزینه‌زندگی مردم خیلی‌بالا رفته است علت اینکه تمام دولت‌هائی‌که آمده‌اند در سرلوحه برنامه شان تقلیل هزینه زندگی بوده است و توفیق پیدا نکرده‌اند برای خاطر اینست که وضع بودجه‌شان بدبوده وتمام عوایدرا ازمالیات غیر مستقیم می گرفته‌اند یعنی مالیات‌اغنیارا از فقرا می گرفته‌اند (صحیح است) این وضعی‌بوده است که درمملکت ماجاری‌بوده است وتا موقعی که این مسئله حل نشود یعنی تابودجه ازطریق مالیات مستقیم‌تأمین نشود ومالیاتهای غیرمستقیم کم نشودممکن نیست که‌شمابتوانید درهزینه‌زندگی تقلیلی ایجاد کنید ممکن نیست عرض کنم که‌از نظر اصلاح امور اقتصادی بنده وظیفه‌ام اینست که عرض کنم بایستی واردات و صادرات توازن داشته باشدازامور تجملی کاسته بشودیك مطلبی که ازنظر افزایش تولید می‌خواستم عرض کنم این تقلیل در مخارج هم که مرقوم فرموده‌اید در برنامه بطور کلی بودجه‌ای‌را که‌شما میخواهید تنظیم بکنید وتوازن بدهید تعادل بدهید وقتی‌میخواهید مخارج را کم کنید میرسید بر پرسنل کارمندهای دولت، خوب، محظور دارید ، مشکل‌دارید ، اینهارا چکار کنید؟ بایستی این‌هاباشند وهفتاد درصد همین مخارج پرسنل‌است‌وفقط‌جاهائی که زورتان‌میرسد مخارج را تقلیل بدهید این بنگاههای‌عام‌المنفعه‌است یکی‌ازاین‌بنگاههای انتفاعی الان همین اداره دخانیات بنده این که‌عرض‌می کنم‌روی اطلاعی‌است که دارم که‌دولت ازهمین‌اداره دخانیات خیلی استفاده‌میکند. یکقلم مهم‌تأمین‌بودجه‌دولت ازهمین فروش‌سیگار و دخانیات‌است‌وچقدر اشکال برای‌این کشتکاران‌ایجاد میکنند‌در صورتی که بااین‌کار سطح کشت پائین‌می آید.

شمامی‌خواهیدتوتون بفروشید ندارید طلبشان‌رانمیدهیدهزاران‌مشکل برای‌خرید توتون‌درست‌میکنیدو آنقدرایجادیأس‌میکنید که‌ناچاراًمأمیوس‌بشوندودست‌ازاینکار بردارند بنده‌ناچارشدم که دراین‌باره شرحی باداره دخانیات‌بنویسم‌وهمین‌طوراین‌شرکت‌سهامی پنبه که‌یك‌محصول کلی‌هست. بعلاوه بنده یك‌مطلبی‌رامی‌خواستم‌عرض کنم‌اصلااقتصاد این‌مملکت‌وتجارت اینمملکت رایك عده بخصوصی‌دردست‌دارندهم‌دراطاق‌بازرگانی هستندوهم‌وزارت اقتصاد رایك‌می کشند وقتی می‌خواهند پنبه بخرند یکمرتبه‌میبینید که یك تصویب‌نامه صادر می‌شود که‌صدور پنبه ممنوع است قیمت پنبه می‌آیدپائین‌و دسته دوم زارعین دیگر پنبه نمی کارند و همه متلاشی میشوند آنوقت این عده پنبه را میخرند وقتی که خریدشان تمام‌شد ،آن وقت‌یك‌تصویبنامه‌صادر می کنند که‌صدورش آزاد است وقیمت آن میرود بالا این را باید توجه کرد بنده مطلب دیگری‌ندارم ولی این‌را هم باید توجه کرد که اگر.... البته این‌را درست بنده نمی‌دانم ولی اگر اسکناس باید منتشر بشود باید منحصراً صرف مصارف تولیدی بشودومطلقاً به مصارف دیگر نرسد والا فایده‌ای ندارد من این نکته‌را هم فراموش کردم عرض کنم که برای شهرداریها یك قانونی گذشته که این قانون اگر دست اشخاص خوب بیفتد بسیار قانون خوبی است‌واگر دست‌اشخاص‌بدبیفتد بسیار بدقانونی‌است اصولا در مملکت ، این قبیل قوانین را اشخاص خوب دنبالش نمیروند یعنی کسی که داعیه عمومی دارد دنبالش نمیرود و کسانی که‌دنبال آنها میروندهمه‌اش‌اشخاصی هستند که داعیه شخصی دارند وقصد سوء استفاده‌دارند یك اشخاصی‌هستند که‌میخواهند استفاده کنند ویك هیئت کنترل باید باشد که اینهارا خوب کنترل کندچون بنده یك تجربه ای هم در این مورد دارم راجع بموضوعات دیگر

عرضی ندارم. یکی راجع باصلاح قوانین دادگستری‌است که این‌راجع بمحاکماتش است که این محاکمات باید خیلی طولانی نباشد ، تمیز معنی ندارد مگر آنکه بین بدایت واستیناف اختلاف نظر باشد چون تمیز که وارد ماهیت دعوی نمیشود دوقتی که بدایت واستیناف موافق هم‌حکم‌دادند باید حکم قطعی ولازم الاجرا باشد ولی وقتی که مابین بدایت واستیناف اختلاف باشد آنوقت هم تمیزباید رسیدگی‌ماهیتی بکند ونظر بدهد والا این طول محاکمه کار بدی است والبته نظری که‌دولت‌نسبت بعدلیه اتخاذ کرده است برای همین مسئله است البته قضات باید استقلال پیدا کنند حقوقشان‌هم باید زیاد بشود ومستغنی‌بشوند اینها یك مطالبی است که همه میدانند.

راجع بفرهنك هم نسبت بجنابعالی آقای وزیر فرهنك میخواستم عرض کنم که این فرهنك فعلا معنی ندارد، تعلیم و تربیت معنی ندارد آنجا یك دودستگی خاصی است یکعده توده‌ای ویکعده ضد توده‌ای و متأسفانه در آنجا یك دستگاهی هست که برله توده ایها عمل میکند این را که بنده عرض میکنم یك اختلافی پیدا شده بود در گرگان ودر فرهنك گرگان بین محصلین ویك بازرس رفت آنجا و آنها که توده ای بودند آنها را تأیید کرد و مابقی را منتقل کرد بکاشان وقم وغیره این پرونده ها الان هست و خود حضرتعالی تاموفق نشوید که دسته بندیها را درفرهنك مرتفع بکنید ممکن نیست که اصولا این دستگاه فرهنك بآن معنی واقعیش تحقق پیدا بکند این را باختصار عرض کردم و بعدها خدمتتان میرسم و مطالب خودم را میگویم راجع به بهداری هم خوب آقای دکتر فرمانفرمائیان واقعاً ازاشخاص‌خوبند که بنده سابقه‌دارم نسبت بایشان‌دربهداری خیلی کارها بایستی کرد ولی دوکار مقدم است یکی اینکه شما دارو ندارید ، یعنی بیمارستان دارید، طبیب استخدام میکنید، بیمار هم هست غذا هم میدهید ولی دارو ندارید شما اولین کاریکه میبایست بکنید اینست که یك اعتباری برای دارو تأمین کنید. یك مطلب دیگر که خیلی مهم است مسئله مسلولین است. البته مرض سل الان خیلی زیاد است و اینقدر مسلولین اینجا وجود دارد که شما بدستش‌یك ورقه میدهید که سه ماه دیگر مراجعه بکند به آسایشگاه واین مریض مجبور است ۳ماه توی این مهمانخانه‌ها برود و خودش که میمیرد هیچ، عده زیادی را هم‌مبتلا میکند این مطلبی که عرض کردم‌بایدتوجه‌بفرمائید البته تقصیر جنابعالی هم نیست برای اینکه آنوقت که شما تشریف آوردید وضع همینطور بود. این دومطلب است که باید توجه بفرمائید . دارو ومسلولین و این را استدعا میکنم که یك طوری‌درنظربگیرید که قدمی بردارید که بتوانیم این‌مسلولین که در این شهر هستند بخوابانیم و یك مقدار از پولهایتان را هم اختصاص بدهید بدارو ویك مقداری داروبگیرید.بنده‌دیگر عرضی‌ندارم

نایب‌رئیس- آقای‌معتمد دماوندی

معتمد دماوندی- جناب آقای دکتر فلسفی تحت عنوان مخالف مشروط تذکراتی فرمودند که نمیشد اسم آن را مخالف گذارد بلکه مقداری از فرمایشات ایشان که بعنوان موافق بودند دیگر لازم نبود مطابق آئین نامه که موافق دولت بیاید صحبت بکند برای اینکه کار یك کمی طولانی میشود وباید باین‌لایحه رأی گرفت. ولی خوب ایشان ناچار در لیست مخالف اسم مرقوم فرمودند و بیانات خودشان را هم فرمودند وبنده هم مطابق آئین‌نامه مطالبی را در موافقت‌عرض‌میکنم ودیروزدرمجلس‌سنادر برنامه‌دولت‌مذاکراتی شد ویکی ازآقایان نمایندگان محترم سنا راجع بمستشاران نظامی واصل ٤ ترومن مطالبی گفتند که تصور کردند من اینقدر بی اطلاع ازجریان اصل٤ ترومن هستم‌و اینطور وانمود کردند که ملت‌ایران‌احتیاجی دارد بکمکهای بسیار نا چیزی که برای تبلیغات در مملکت ما از طرف میسیون

امریکائی میشودما بمستشاران نظامی بهیچ وجه احتیاج نداریم در سنا گفته شده بود که‌دولت‌باید از اینها بهترین‌وجهی استفاده کند ولی آقای سناتور محترم شاید‌متوجه نیست که ملت ایران نمیخواهد این‌عناصر را که‌هر کدام برای خودشان عنوانی در این مملکت اختیار کرده‌اند ووضع خاصی دارند اینها را در میان ارتش خودش به بیند بنده بازهم تکرارمی کنم و شاید هم در این زمینه سؤالی هم از دولت بکنم واگرعمری ازمن باقی بماند در تمام طول مدتی که درخدمت آقایان باشم‌پیوسته این عرضم‌را تکرارمی کنم که ملت‌ایران‌احتیاج بمستشاران نظامی ندارد دریکی‌ازروزنامه هادیدم‌که رئیس مستشاران نظامی که یك سرتیپی است رفته‌بود خدمت جناب آقای دکترمصدق وبالایشان مذاکراتی‌نموده‌است والبته مذاکرات درروزنامه نوشته‌نشده‌بود ولی لابدیك مطالبی‌بود ودنباهم الان‌متوجه این معنی است زیرا دیده شده است در روزنامه‌ها که‌حتی‌ازوزیر امورخارجه‌آمریکا این سؤال‌شده‌است که آیابخدمت‌مستشاران آمریکائی در ایران خاتمه‌داده شده یانه بنده باید بجناب آقای‌کاظمی عرض بکنم وبجناب آقای دکتر مصدق هم از پشت تریبون مجلس شورای ملی عرض می کنم که‌ملت ایران خواستار اخراج مستشاران نظامی است زیرا اینها همان طوریکه جناب‌آقای نریمان فرمودند‌درس آدمکشی بما میدهندوازطرفی باعث یکجنجال‌سیاسی برای‌ما شده‌اند مانبایدیك کاری بکنیم که همسایه شمالی اینرا مستمسکی برای‌خودش قرار بدهد وراجع بمستشاران نظامی‌بحث بکند والا اگر اینهااز اینجا بروند شاید آنها بامایك کمی بهتراز این معامله‌بکنند وچون ما یك سرحدات وسیعی با همسایه شمالی داریم نباید همسایه هایمان را همان طوریکه آقای رئیس‌تذکردادند برنجانیم بنده یکروزی درشمیران ازجائی میگذشتم دیدم یك پلاکی باسم سر جوخه کیك مستشار نظامی آمریکا درب یك باغ عظیمی که شاید ماهی سه چهار هزار تومان اجازه‌آن باغ باشد این سرجوخه هوائی چه میتواند بکند در نیروی هوائی مملکت ما.همین‌قسمت جزو اختیارات‌دولت هست ما انتظارداریم وملت‌ایران‌هم‌انتظار دارد ودراغلب جرایدهم نوشته شده است که باید بخدمت اینها خاتمه داده‌شود. اما راجع باصل ٤ ترومن اینراهم بگویم‌وقتی که من این‌صحبت‌را کردم عده‌زیادی‌خارج از مجلس سرزنش کردند که آقا اینها مفید هستند اینها را نباید دلسرد کرد واز این حرفها آقا درتمام مدتی که این‌اداره اصل ترومن هست‌باآن اداره‌عریض‌وطویل وباآن ماشین نویسها و با آن ادارات و مستخدمینش که هرچه‌پول می‌آورنه‌میدهند به‌آنها میخواهم به‌بینم که ازلحاظ بهداشت وازلحاظ کشاورزی چه‌قدم مفیدی برای‌ما برداشته‌اند.آن آقای سناتور محترم اینرا تذکرداده که چاه‌آبی که در کرج زده شده‌است یك آزمایش برای محصلین‌بوده اینرا بنده می‌دانم اما اجازه بدهید اینرا بگویم که جاههای دیگری‌هم که زده‌اند همه آنهارا درنواحی‌استرائیکی زده‌اند دریندر بهمنی که آب خوردن ندارندچرا نمیزنند درقومن چرا نمیزنند در تبریز که آب‌خوردن ندارند نمیزنند بروید نقشه‌مارا به‌بینید. آقا بنده وظیفه‌دارم بگویم‌الان ٥ سال است با ۲۰میلیون دلار سرمارادارند شیره میمالند تابحال ۷۰۰میلیون دلار به پاکستان کمك کرده‌اند‌اگر راست‌میگویند بیایند وبماهم کمك کنندما که‌چیزی‌نمیگوئیم برنامه اصلاحشان‌را بنظردولت برسانند و دولت بداند که‌اینهادچه نقاطی میخواهند ازلحاظ‌وضع کشاورزی‌پیشرفت‌امور کشاورزی وبهداشتی عمل کنند باید بدولت نقشه‌اشرا بدهند والااگر اینها بخواهند بنشینند‌آنجا وبرای خودشان اقداماتی‌بکنند مورد قبول ملت ایران نیست وبنده پیوسته اینقسمت‌را دنبال خواهم کرد ونمیدانم بکجا خواهد کشید درموضوع مالکیت هم که عرض کرده‌بودم در اینقسمت هم مورد سرزنش واقع شدم حتی جرایدهم آنطوریکه باید شاید‌بملت‌اینکه‌تند صحبت‌میکردم نتوانستند عرایض بنده را منعکس کنند حتی رادیو تهران هم خیلی دست بعصادراینمورد راه رفت ونتوانست‌بگوید که‌من گفتم باید‌تقسیم اراضی‌بشودمن‌نمی‌فهمم‌چرانباید‌بشودمنتهی ازروی موازین شرعی بایداین کار صورت بگیرد ومن‌دراینمورد پیشنهادی‌هم کرده‌ام حالا میگویند که چرا مااین حرفهارا میزنیم یك گرفتاری‌هائی هست که آدم نمی تواند طاقت‌بیاورد‌من‌یك‌مثل کوچك میزنم‌ملاحظه بفرمائید چگونه گرفتاریم یك‌دهی داریم باسم کپورچال شاید ۷- ۸ هزارجمعیت دارد که دودانك ازاین‌ده یك‌مالکی دارد باسم برخورداری یك‌مردی است بلا عقب این‌مرد عبارت ازیکی ازبیله‌ورانی است که ازآذربایجان آمده است‌آنجا ودرتمام دهات پیله‌وری‌جزء می کرده الان‌دارائیش رسیده‌به‌میلیونها درائر سلف خری آمده دودانك‌ازآنجارا گرفته درظرف۷-۸سال ده‌برابر کرده است محصول سال گذشته این‌قریه‌ودهستان‌واطرافش‌بطور کلی‌سوخت همین‌مرد برعلیه میراب شفا رود که یك رودخانه بزرگی است در دادگاه رشت اقامه دعوی کرد که بعلت غرض ورزی او دردادن آب‌املاك‌من سوخت ازجمله کپور چال والان‌بمن‌اطلاع دادند که همین‌شخص برای تمام رعایای کپورچال عرضحال‌داده وبعدرفته است تأمین‌دلیل کرده است که اینها عایدی‌مرا نداده‌اند در موقع کاشت محصول بندرفتم آنجا یك عده‌ای بودند بهش گفتم که آقای‌مالك توماك‌دو دانك اینجاهستی مابايد اینجارا آباد کنیم این‌نهرهارا بکنیم ومی خواهیم یك استخر جدیدبکنیم ده‌دوازده هزارتومان‌خرج‌دارد شما که‌یك مالك‌بزرك هستید سهم‌خودتان را بدهید ...

کریمی - آقا اخطار نظامنامه ای دارم. اینهاخارج ازموضوع است،اختیارات دولت است حساب خرده مالکین ومالکین اینجا مطرح‌نیست .

معتمد دماوندی - اجازه بدهید مطرح است برای‌اینکه امثال اینها شاید درتمام‌مملکت هستند یك‌همچوجریانی‌هست درقسمت اقتصادی یك‌اختیاراتی داده‌میشود بنده یك‌شمه‌ای آنچه‌لازم‌است به‌آقای‌وزیر اقتصاد ملی عرض کردم باید توجه داشته باشند که در گذشته‌یك‌قراردادها ومعاملاتی دروزارت اقتصاد ملی از لحاظ پایاپای و سایر قسمت های دیگر بود که تعقیب میشده آنرا باید مطالعاتی بفرمایند وملاحظه بفرمایند که آیاکافی است اگر کافی است باید دنبال اقدامات گذشته گرفته شود یعنی حضرت مستطابعالی که‌یك‌جوان تحصیل کرده‌ای هستید مثل سایر کابینه‌های گذشته نباید بشود در گذشته اینجور بوده که اگر اقدامات مفیدی شروع میشد یك وزیر جدیدی که میآمد آن اقدامات را تعقیب نمی کرد ویك چیزی خودش از نو شروع میکرد در وزارت اقتصاد ملی در سابق اقداماتی شده مخصوصاً با همسایه شمالی ازلحاظ معاملات‌پایاپای‌یك‌قراردادی در شرف انعقاد بودیابسته شده‌بودبدرستی نمیدانم البته از لحاظ اقتصادی مملکت مخصوصاً وضع اقتصادی شمال این معاملهٔ پایاپای تأثیر دارد ولی باید درنظر داشته باشید همانطور که در گذشته بآنها اجازه داده نشد معاملات آزاد بکنند حضرت مستطابعالی هم همان نقش راتعقیب‌بفرمائید زیرا معاملات آزاد در گذشته هروقت این حضرات کرده‌اند بورشکستگی عده‌ای از تجار که آزادانه با آنها معامله میکرده‌اند منجر نشده روی همین اصل بود که اجازهٔ معاملات آزاد بآنها داده نشد از جمله اقداماتی که در وزارت اقتصاد ملی پیش آمده بود یك تصویب‌نامه چای‌بود که این را بعرضتان رسانیده‌ام این تصویب‌نامه یك عده ازوارد کنندگان چای رابشمال روانه کرد که چای بخرند وطبق آن تصویبنامه گفته شده‌بود که بعلت اینکه‌چای‌درمملکت زیاداست بهیچوجه من‌الوجوه اجازه ورود چای بکسی داده‌نشود مگر اشخاصی‌که بروند طبق این تصویبنامه در شمال چای بخرند وکارخانه‌های چای را دائربکنند و بمقداری که عمل کرده‌اند اجازه ورودچای داده میشود عده‌ای که چای‌هایشان درحال آمدن بایران بود یا درگمرك بود یك فرجه‌ای گذاشتند تاآخر فروردین ۱۳۳۱ که چای هایشان را حمل‌بکنندواسنادشان را هم ارائه بدهند اینها اسنادشان رادادند کلیه چای‌هائی که درراه بود یا در گمرك بود طبق اسناد موجود تا آخر فروردین از گمرك خارج شد بعداز انقضاء‌آن‌مهلت وقتی که وزیر اقتصاد وقت رفت به آلمان برای اینکه حل مشکلی را با مقامات آلمانی انجام دهد در غیاب ایشان مقدار ده هزار صندوق چای را بعنوان اینکه این چایها در کویت بوده با آوردن اسناد وجعل کلمه ترانزیت گویا از قرار معلوم خارج کرده اند و برای هر صندوق هم میگویند چهل تومان پول داده اند بهمین مأمورین شمادر وزارت اقتصاد ملی که جمعاً چهارصد هزار تومان میشود یك شرحی هم وارد کنندگان چای‌وبازرگانان چای داخله نوشته اند که بخدمت‌شما میفرستم‌استدعا میکنم اینراتحقیق بفرمائید که این پول‌واقعاً راست‌است که گرفته‌شده واین اجازه داده شده یانه؟ واین امرباعث شده است که آن‌شرکتهائی که برای خریدچای رفته بودند بشمال جهت خرید چای بطور کلی خرید را موقوف کرده‌اند برای اینکه ازطرف دولت به اینهااینجور تأمین داده شده بود اگرپولتان را میبرید درشمال چائی میخرید و کارخانه هارا دائر میکنید درازاء یك کیلو چای بشما اجازه داده میشود که یك کیلو وارد بکنید وقتی دیدند که یکمرتبه این‌تصویبنامه بدون‌جهت بهم خورد وده هزارصندوق واردشده تمام خریدارهادست نگهداشته اند بالنتیجه کلیه باغداران چای الان برای‌فروش‌برگشان مستأصل هستند بنده درروزنامه کیهان یك مطلبی راجع‌بیرنامه اصلاحات عمرانی دولت خواندم لابد آقایان هم ملاحظه فرموده‌اند من نمیدانم‌تنظیم کننده این برنامه کی‌بودالان همه‌استانهاتشنه‌اصلاحات هستند نباید اختصاص داده شود بیك‌استان یعنی بایدلطف بفرمائید‌ببینید که در استان های مملکت درشهرستانهای مملکت چه احتیاجاتی‌هست‌اگرمیخواهید که انشاءالله منشاء یك اصلاحات اساسی بشوید در تمام شهرستانها هم‌آهنك پیش بروید البته‌آنچه مهمتراست آنرا جلوتر بیاندازید اما نه‌این که چندین‌میلیون‌ریال در برنامه اصلاحی برای‌اصلاحات آبیاری برای‌اصلاحات راه سازی برای‌آوردن کارخانجات یك نقطه معینی تمرکز داده شود نمیدانم‌در کازرون کنف کاری هست که‌کارخانه گونی بافی در کازرون میخواهنددائر بکنند(خسروقشقائی- بلی هست) درصورتیکه گیلان ومازندران مستعد اینکار است فارس را من نمیدانم - (وکیل‌پور- درآنجاهم‌استعداد کنف کاری خیلی‌زیاداست) بسیارخوب‌ولی همه جاباید باشد کارخانه های

چیت سازی کارخانجات پنبه‌پاك کنی کار خانجات گونی بافی کارخانجات‌نساجی‌این ها اغلب‌در جنوب دائر میشود حرفی‌نیست باید در تمام نقاط مملکت باشددرشمال‌هم واقعاً این احتیاج هست مازندران‌هم این استعداد را دارد استدعای مردم اینستکه یك‌توجهی‌هم بانجا بشود در خصوص‌امنیت خواستم مختصری عرض کنم‌درنتیجه‌وقایع‌و اوضاع‌اخیریك‌عده‌ای پیداشده‌اند که‌همیشه میخواهند در امنیت اخلال بکنند حالا که دولت مسلط است‌دیگر نمیشود تذکر داد که‌آقاتودست بیاسبان‌نزن این‌امرمخصوصاً درولایات اثرعجیب کرده‌است‌هیچکس‌نمی تواندحرف‌بزندفورآزدوخوردمیکنندشهررا شلوغ‌میکنند الان باید اجازه بدهید که شهربانی دادگستری ژاندارمری قدرت قانونی خودشان را اعمال کنند (حاج سید جوادی کجا؟برای کی ؟)درهمه جا وبرای آن‌اخلال گرانی که‌اخلال میکنند(کریمی- اول‌بایدرئیس شهربانی را اصلاح کنند) شما اگرخرده‌حساب‌داریدبمن مربوط نیست (حاج‌سیدجوادی-خرده‌حسابی‌نداریم‌حساب کلی است)

نایب‌رئیس -آقای معتمد دماوندی مذاکرات خودتان رادر موضوع‌اختیارات دولت بفرمائید شما بعنوان موافق اسم نوشته‌اید

معتمددماوندی -درموضوع نفت بلوچستان بطوریکه بنده تحقیقات کردم معلوم‌شد که‌یك اطلاعات بسیار جامعی شرکت سهامی نفت ملی سازمان برنامه در بلوچستان دارد و آماده است شاید برای اکتشاف وبهره‌برداری و ازبلوچستان یك تلگرافی تمام سران ایل‌بلوچ بعنوان‌اظهار تشکرازعرایض اخیربنده کرده‌اند که‌عیناً تقدیم حضرتمستطابعالی میکنم (اشاره به آقای‌کاظمی وزیردارائی) که‌ملاحظه به فرمایند اینها میگویند در یك‌حوزه‌وسیعی که‌بیش‌ازپنج‌فرمانداری‌داردوبیش‌ازچندین صد هزارنفرنمیدانم‌آقای ریگی‌یك‌میلیون میرسد ؟وضع مردم بسیار بسیار بداست و اگر واقعاً یك توجهی بکند و اگر نفت بلوچستان‌استخراج بشود دردرجه اول‌برای آبادی وعمران بلوچستان یك قدم بسیار اساسی برداشته شده واین‌کار باآن‌سرحد وآن وضعی که ما در بلوچستان داریم از نقطه نظر آن بلوچستان دیگر که باآنها همکیش وهمزبان هستند لازم است و آن طوریکه اغلب آقایان بلوچها بمن‌میگفتند اغلب بعلت فقر وبدبختی رفته‌اند آنطرف مرز و شاید آنطرف بلوچستان بیش از چندین هزاربلوچ‌ما دربلوچستان پاکستان زندگی میکنند والان هم دائماً درمهاجرت هستند وبااین‌اقدام نه‌تنها جلو این مسافرت گرفته میشود بلکه تمام آنهائیکه به آن طرف مرز رفته‌اند برمیگردند بوطن‌اصلی خودشان بنده ازجناب آقای‌کاظمی درمورد لطفی که به توتونکاران مبذول فرموده اند خواستم اظهار تشکر بکنم البته‌نمایندگان توتونکاران وجناب آقای دادور که رئیس اتحادیه توتونکاران گیلان هستند و برای اینکار چندین سال زحمت کشیده اند نمایندگان که شرفیاب‌شده بودندوهمانطور که نوشته بودند حامل یك احساسات از طرف جنابعالی به توتونکاران بوده‌اند بنده اهل مجامله نیستم هیچ نظری هم ندارم (دادور- تلگرافاً هم تشکر کرده اند خدمتشان تقدیم کرده‌ام) آنروز هم‌عرض کردم که این چهارصد هزار تومان برای آنها کافی نیست (افشار صادقی - برای رضائیه هم بفرستند) یك توجهی بفرمائید که تا آخر این هفته هم یك مبلغی شاید درحدود پانصد هزار تومان به توتونکاران برسانید بسیار بسیار مایه خرسندی میشود بااین‌حال‌میتوان گفت که‌یکدهم‌ازمطالباتشان بآنها رسیده است

نایب‌رئیس- این‌مطالب‌چه‌ارتباطی به‌لایحه اختیارات دولت دارد ؟ سه‌پیشنهاد رسیده است که پس از یك موافق و یك مخالف بکفایت مذاکرات رأی گرفته‌شود (عده‌ای ازنمایندگان- کسی مخالف‌نیست) این‌پیشنهادات‌ازآقایان دکترملکی،حمیدیه اخگر است

دکترملکی-اجازه میفرمائید بنده توضیحی بدهم

نایب‌رئیس - بفرمائید ولی خیلی مختصر .

دکترملکی - عرض کنم در جلسه خصوصی وقتی جناب آقای دکتر مصدق این ماده واحده را آورده بودند اول بنده خدمت آقایان‌عرض کردم که مملکت دریك وضعیت بحرانی است وسالهای متمادی‌است که ملت ایران‌انتظاریك اصلاحات‌بزرگی را دارد واگربنابشود دراین مملکت یك اصلاحاتی شروع بشود باید کسی آن اصلاحات را خروع کند که‌دارای‌اختیاراتی باشد برای اینکه دستگاههای ماباندازه‌ای درهم وبرهم وخراب است که بدون‌داشتن یك اختیارات اصلاحات ابداً ممکن‌ومیسر نیست وامروز که یك شخصی یك مردم - شناسی پیدا شده است که ملت ایران همه بایشان معتقد هستند ومجلس هم ایمان‌باین شخص دارد و اعلیحضرت همایونی هم الطافشان شامل ایشان است خوبست که از اینموقعیت استفاده بشود و یك اختیاراتی بایشان داده شود تا اینکه اصلاحاتی را که ملت ایران انتظار آنرا دارد شروع بفرمایند بنده فقط خواستم حضور آقایان اعضای دولت این تذکررا بدهم که‌آقایان یك‌مسئولیت خیلی بزرگی دارند ملت ایران منتظراست که این‌کابینه جناب‌آقای دکترمصدق یك اصلاحات بزرگی را شروع بکند مردم دیگرازسخنرانی‌وحرف خسته شده‌اند ومنتظرعمل هستند اینستکه مجلس وملت ایران‌انتظاربزرگی‌ازآقایان اعضای‌کابینه دارند وچون بنده حس‌میکنم که همه آقایان نمایندگان‌ملت موافق این اختیارات هستند باینجهت پیشنهاد کردم که مذاکرات‌کافی است وزودتررأی‌بدهیم و آقایان شروع باقدام بکنندبلکه‌مملکت ازاین بد بختی وفقر وبیچارگی نجات پیدا بکند (انشاءالله)

نایب‌رئیس - آقای دکترفاخر

دکترفاخر -- مخالفت بنده با پیشنهاد کفایت مذاکرات فقط‌ازنظرداشتن فرصت برای تأکید درباره یك مطلب بسیارمفید ومهمی است که جناب‌آقای‌دکتر فلسفی به‌آن اشاره فرمودند این نکته که علاوه برهرجنبه‌دیگرازلحاظ تأمین تئوری اصول حکومت دموکراسی درایران‌دارای اهمیت‌کامل میباشد مربوط است بلزوم انتخابات فردی دراین کشور یعنی انتخاب یك‌نفرازیك‌حوزه‌عوض‌چندنفرازیك‌حوزه . وجود اصل انتخابات دسته‌جمعی علاوه بر مشکلات عملی ازلحاظ تئوری حکومت دموکراسی صحیح نیست زیرا طبق اصل انتخابات دسته‌جمعی مثلا درایران یکنفر ایرانی اگردرمشهد رأی بدهد به ٥ نفر رأی خواهد داد ودرتهران به دوازده‌نفرو درتبریز‌به۹ نفرولی اگریکنفرایرانی درقم باشد فقط بیك نفر رأی خواهد داد . آقایان مگر تمام‌اینهاایرانی‌ودارای‌حقوق سیاسی‌مساوی‌نیستند؟ممکن‌است گفت که‌کاندید یکنفرایرانی که درمشهد رأی میدهد برای موفق شدن بایدرأی بمراتب زیادترازرأی کاندید یك نفرایرانی باشد که درقم برای یکنفررأی میدهد این تزنیزصحیح نیست زیرا اگربه آماررأیهای اخذشده درحوزه‌های مختلف مراجعه‌فرمائید ملاحظه خواهید کرد که‌این حساب درهمه‌جا درست نیست مثلاموفقیت وکیل‌پنجم مشهدیا وکیل نهم تبریزبارأی کمترصورت میگیرد تا وکیل واحد اغلب حوزه‌هائیکه‌روی اصل انتخابات فردی در ایران انتخاب میشوندالبته منظوربنده این نیست که مثلا تمام تهران‌فقط یکنفروکیل تعیین کند وقم نیزیکنفربلکه‌منظورم تعیین یکنفروکیل‌برای یك واحد ازجمعیت‌ایران مثلا برای۱٥۰ هزارنفر، امیدوارم که در موقع اصلاح قانون انتخابات این تذکر مورد توجه‌دولت باشد

شمس‌قنات‌آبادی-این‌اظهارات ایشان نطق قبل ازدستوراست

نایب رئیس - پیشنهاد کفایت مذاکرات خوانده میشود ورأی میگیریم

(بشرح زیرقرائت شد)

راجع بماده واحده اختیارات پیشنهاد کفایت‌مذاکرات مینمایم - حمیدیه

نایب رئیس - آقایانیکه با کفایت مذاکرات ماده واحده اختیارات موافق هستند قیام‌فرمایند (اکثربرخاستند) تصویب شد بنا بر این فعلا میپردازیم به پیشنهادات ۱٤ پیشنهاد رسیده بعضی ها مشابه هستند البته خوانده میشود آقایان توجه‌خواهند فرمود

(پیشنهادآقای‌خسروقشقائی بشرح زیرقرائت شد)

پیشنهاد میکنم که اختیارات نظامی هم بسایراختیارات جناب‌آقای دکترمحمد مصدق‌نخست وزیراضافه‌شود-خسروقشقائی

عده‌ای‌ازنمایندگان- دومرتبه بلند ترقرائت نمائید (مجدداً بشرح فوق‌قرائت گردید)

حاج‌سیدجوادی - صحیح است تصریح کنید

خسروقشقائی-اجازه میفرمائیدتوضیح بدهم (عده ای از نمایندگان - مخالفی نیست)

نایب‌رئیس - مخالفی‌نیست (گفته شد - خیر) آقایانیکه‌این پیشنهاد را قابل توجه میدانند وموافقندقیام فرمایند (اکثر نمایندگان برخاستند) تصویب شد ضمیمه ماده واحده میشود پیشنهاد دیگری قرائت میشود

(پیشنهادآقای معتمد دماوندی بشرح زیرقرائت شد)

پیشنهاد می‌نمایم که درجزء ۱ ماده واحده بعد ازعبارت و (شهرداریها) جمله زیراضافه‌شود

وبلافاصله پس از تدوین قانون انتخابات بقیه نقاط با توزیع کارت الکترال‌شروع بشود .

معتمد دماوندی

نایب‌رئیس-آقای معتمد دماوندی بفرمائید توضیح‌بدهید.

معتمددماوندی -در ماده ۱٥ اگر آقایان نظرشان باشددر اینجاخیلی صحبت شد که فقط باسواد ها رأی بدهند ودرضمن گفته شد که برای انتخابات‌صحیح کارت الکترال در میان مردم توزیع شود کارت الکترال عبارت از کارت انتخاباتی است که روی آن خیلی بحث شد حالا که قانون انتخابات بعنوان آزمایش از طرف آقای نخست وزیر نوشته می شود بنده پیشنهاد کردم که این جمله بعد از عبارت شهرداری‌ها اضافه بشود که بعد از تدوین قانون انتخابات بقیهٔ نقاط کشور باتوزیع کارت‌الکترال انجام بشود کارت - الکترال‌یعنی کارت انتخاباتی‌یك‌سرشماری می‌شود در شهرها کارت‌می دهندباشخاص که‌بیایند رأی‌بدهندآن‌کارت بمنزله‌سجلشان است وروی این‌کارت عکس هم هست و یك خانه هائی هم دارد که می نویسند

انتخابات‌سال ۱۳۳۱ و۱۳۳۲و۱۳۳۳

نایب‌رئیس - این طبق آئین - نامه وتشخیص‌خودبنده‌وارد نیست

معتمددماوندی- تمنی می کنم نظام‌نامه را رعایت بفرمائید اگرمیخواهید دیکتاتوری بکنید اشکالی‌ندارد

نایب‌رئیس- نظام نامه را رعایت کردم و طبق نظام‌نامه ارتباط پیشنهادها بالایحه با نظر بنده است وحق اظهار نظرهم ندارید پیشنهاد دیگر قرائت می‌شود

(پیشنهاد دیگر آقای‌معتمد دماوندی بشرح‌زیر قرائت شد)

پیشنهاد می‌نمایم که در جزء ٦ بعداز عبارت عوارض‌جمله‌تقسیم املاك بارعایت موازین شرعی وتعدیل ثروت اضافه شود

معتمد دماوندی

نایب‌رئیس - آقای معتمد - دماوندی

حاج‌سیدجوادی -توضیح‌بدهند موازین شرعی چطوربایشان‌اجازه می‌دهد تقسیم املاك را

معتمد دماوندی- ممکن است جناب آقای رئیس بگویند که اینهم وارد نیست ورد بکنند اگر ملاحظه فرموده باشید خود جناب آقای دکتر مصدق که بایکی از مخبرین‌روزنامه‌های عربی گویا مخبر اخبار الیوم بودمصاحبه فرموده اند فرموده‌اند که من میخواهم که این‌املاك‌را بخرم‌طبق‌موازین‌شرعی‌یعنی‌برای اینکاریك بودجه‌ای درنظر گرفته‌اندیك‌محلی درنظر گرفته‌اند که باید این‌املاك رابخرند وتقسیم کنند این‌املاك‌را بین رعایا (حاج‌سید جوادی - یعنی‌بزوربخرند ؟) یعنی‌اگرقانون شد ، وقتی‌بآقای نخست‌وزیر اجازه میدهید که هم‌مقرراتی وضع‌بکنند وهم‌اجرا بکنند ممکن است خودشان بهر طور که مقتضی دانستند عمل کنند اگر جنابعالی مخالفید بعنوان مخالف توضیح‌بدهید ایشان‌ازماده واحده‌اش استفاده می کنند وراه‌شرعیش‌را هم‌پیدا میکنند بنابراین‌هیچ‌دغدغه خاطری ازاین‌بابت نداشته‌باشیدحالااگر بخواهید این‌قانون امسال‌تصویب‌نشود یك‌سال‌دیگر میشود ۲سال دیگر میشود (حاج سید جوادی - بهتراست جریان‌طبیعیش راطی کند تااینکه کلمه موازین‌شرعی‌بگذارند)

عده‌ای‌ازنمایندگان - پیشنهاد دومرتبه قرائت‌شود

(مجدداً بشرح بالاقرائت شد)

بهادری - صحیح‌است

اخگر - بنده مخالفم

نایب‌رئیس -آقای‌اخگر

اخگر- بنده برای این پیشنهادات هیچ‌موردی‌نمیدانم وقتی‌اختیارات بکسی‌داده میشودبایداوبداند که چه‌بکند هرچه‌بخواهد کند هرچی صلاح‌می‌داند بکند البته وقتی شمااختیاردادیدایشان‌خودشان‌روی‌موازینی که‌درنظردارندیك‌فکرهائی‌میکندکارهای میکنداگرهم کسی نمیخواهد اختیار بدهد راست‌بگوید که‌نمیخواهم‌بدهم‌این‌پیشنهادات چیست ؟

نایب‌رئیس -آقای معتمددماوندی پس می گیرید ؟

معتمددماوندی - نخیرپس نمی گیرم ازاین حرفهاهم‌باك‌ندارم هوچیگری می کنند

نایب رئیس - آقایانی که این پیشنهادرا قابل توجه می‌دانند قیام‌بکنند (عده کمی برخاستند) تصویب‌نشد . پیشنهاد دیگرقرائت میشود

(معتمد دماوندی - انشاءالله بعد ازمدتی درست میشود).

پیشنهاددیگر آقای‌معتمددماوندی بشرح زیرقرائت‌شد

پیشنهادمینمایم که‌بجزء ۷ بعد ازعبارت قوانین دادگستری جمله زیر اضافه شود تدوین‌قوانین برای رسیدگی بحساب کارمندان کشوری‌وقضائی‌ولشکری وسایرمؤسسات دولتی‌در ۲۰ سال گذشته . معتمد دماوندی

نایب‌رئیس- آقای معتمددماوندی

معتمددماوندی-بنده یکتوضیح کوچکی‌میدهم جناب آقای‌اخگرنگذارید که‌بگویند که‌شمانمیگذاریدمردم‌حرف‌بزنند اگردرموقع کفایت مذاکرات‌من‌میخواستم رای‌ندهم می‌نشستم ورای نمیدادم‌وازشماهم نمیترسیدم ولی یك‌چیز هائی‌بنظرما میرسد که‌اگرنکنید خواهدشددر اینمملکت و خواهیدیدشمااینمطالب راباچشم‌حقیقت‌بین نگاه کنید،ومن‌معتقدم که‌آقای دکترمصدق باید بروند واین مملکت را اصلاح‌بکنند

نایب‌رئیس- آقای‌معتمد دماوندی پیشنهادتان فعلامطرح است‌دراطراف آن توضیح‌بدهیدپیشنهادتان‌میدانیدچیست

معتمددماوندی- البته‌میدانم‌چیست شما ازحق‌خودتان‌سوءاستفاده‌میکنید .

نایب‌رئیس- ساکت باشید. بشما تذکرمیدهم . اگرخارج‌ازموضوع‌صحبت کنیدبشمااخطارمیکنم.

معتمددماوندی- اخطاربکنید چیزمهمی‌نیست شماتجاوزمیکنیدازحقوقتان بنده‌نوکرشمانیستم

نایب‌رئیس- من‌بشمااخطار خواهم کرد وطبق نظامنامه رفتارخواهم کرد .

(مهندس‌حسیبی‌وعده‌ای‌ازنمایندگان- ریاست‌مجلس‌وقتی بشمااابلاغ میکندآقاادب داشته‌باشیدچرااینجورصحبت‌میکنید)

حاج‌سیدجوادی-چرابرمشکلات میافزائید.

نایب‌رئیس- با آقای اخگرچرا صحبت‌میکنیدبایدبا مجلس صحبت کنید پیشنهادشان‌رابخوانیدیادشان‌بیاید

معتمددماوندی- یادم‌هست آقا (پیشنهادآقای‌معتمددماوندی دومرتبه‌قرائت گردید)

نایب‌رئیس - راجع باینموضوع صحبت کنید.

عده‌ای ازنمایندگان-آقاپس‌بگیرید

معتمددماوندی-آقااجازه‌بدهید پس‌میگیرم‌بگذارید حرفهایمان رابزنیم‌شما هزاری‌ازاین‌حرفهاکه‌بزنیدمن‌ازاین‌فکری که کرده‌ام‌منحرف‌نمیشوم‌آقای‌رئیس‌هم‌خودشان میدانند که من‌بهشان ارادت‌دارم‌مخلصش‌هم هستم(خنده‌نمایندگان) وازایشان معذرت میخواهم‌اگرآقایان‌بخاطرداشته‌باشندمشابه‌این پیشنهاد درمجالس دوره ۱٤و۱٥ هم‌شده بود وخود آقایان می دانند که فساد در دستگاههای دولتی پیش‌ازهمه‌دستگاههاست ویك مطالعه مختصردر همین شهر تهران ، در این کوچه ها بکنید می‌بینید که اغلب این عمارتها مال‌چه اشخاصی است و آنها از کجا آورده‌اند . لازمست که بحساب‌آن ها برای اضافه کردن به‌بیت المال ملت رسیدگی بشود واگرواقعاً رسیدگی بشود وآنچه که خارج ازآن مقدار حقوقی که گرفته‌اند دارند وازراه‌غیر مشروع بدست آورده‌اند آنها رابگیریدمی‌بینید که‌میلیون ها پول‌عایدخزانه دولت می‌شود من‌من‌باب تذکر می‌خواهم عرض کنم بجناب آقای نخست وزیر که متوجه این معنی هم باشند چنانچه بخواهند اصلاحات بکنند اگرنمی توانند حساب گذشته‌را بگیرند لااقل‌دست این‌رشوه خوارها ودزدهای ادارات را که مردم رابستوه آورده‌اند از ادارات دولتی کوتاه‌بکنند حالاهم پیشنهاد خودم رایس میگیرم که جناب آقای رئیس هم اوقاتشان تلخ نشود .

نایب‌رئیس - پیشنهاد بعدی‌قرائت می شود .

(بشرح‌زیر خوانده‌شد)

پیشنهاد می کنم بآخرجمله مندرج‌در فقره ٥ ماده‌واحده‌مربوط باختیارات کلمه (واشگری) اضافه‌گردد پارسا

نایب رئیس - این مشابه همان پیشنهادی است که تصویب شد پیشنهاد بعد قرائت میشود

(بشرح‌زیر خوانده‌شد)

پیشنهاد می نمایم جمله (با تصویب کمیسیونهای‌مربوطه مجلس شورای ملی) بعد ازجمله (تصویب شده‌است) اضافه‌شود

حائری زاده

نایب رئیس - آقای‌حائری زاده بفرمائید .

مهندس حسیبی - معنی صحیح این پیشنهاد اینست که یعنی اختیاری نداشته باشد

حائری زاده - من کراراً عرض کردم که در موقع قانونگذاری ما فقط مسئولیت موقت‌امروزه خودمان را نبایددر نظر بگیریم ما در مقابل نسلهای آینده مسئول‌هستیم مانباید احساسات را اینطور جلوچشم مان بگذاریم و از حقایق چشم بپوشیم درجلسه سابق عرض کردم در این مملکت اختیارات مکرر داده‌شده همه‌اش هم‌همین شکل که حالاباحسن نیت است باحسن نیت بوده ولی وقتی واریز شده و نتیجه عمل‌در همه آنها بنفع‌مملکت نشدو بضرر مملکت شده این‌داد وفریادی که‌ااز دست اختیارات حکومت نظامی داریم‌آن روزی که درمجلس دوم بحکومت نظامی رأی دادند برای کوبیدن سر استبداد و قلدری بود نه برای کوبیدن سر احرار و استقلال طلبها و آزادیخواهان مملکت . امروزهمان اختیارات بضرر طبقه آزادی خواه واحرار مملکت دارد اعمال‌میشودمن شما ، دکتر مصدق نخواهیم ماند خواهیم رفت‌فقط‌خداوند وملت ها باقی‌خواهند بود یك سوابقی در باره اختیارات در مملکت مشروطه گذاشته می‌شود که درآتیه ما نخواهیم توانست درجلوش ترمزبکنیم ومملکت‌مابیك سراشیبی دیکتاتوری‌خواهد افتاد که نجات‌ازآن‌برای ملت‌ایران‌نخواهد بود مسئولش ماهستیم که رأی بآن دادیم یك‌سوابقی در مجلس شورای ملی هست راجع‌بقوانین دادگستری که دراددوارسابق می آمدند اجازه می گرفتند بکمیسیون دادگستری اختیار داده‌می‌شد که لوایحی‌را کووزیر دادگستری آورد بآن ترتیبی که‌در آن‌قانون مقرربود پس ازتصویب کمیسیون دادگستری بطور موقت وآزمایش‌بموقع اجرا گذاشته شود وضرری‌هم نداشت‌تااین اواخر که گندش بالا آمد تا اواخر دوره ۱٥ واز این اختیارات سوء استفاده شد و از کمیسیون گذشت که باید جناب وزیر دادگستری یك‌لایحه بیاورد آنهارالغوش کند ما در کمیسیون دارائی ودر کمیسیون کشور این سوابق‌را داریم که اختیاری‌را مجلس داده است که وزیروقت لوایحش را بیاورد آنچایس ازآنکه نقادی‌شد مطالعه شد ببرد موقتاً بموقع اجرا بگذارد دراین لایحه که جناب نخست وزیر فرستاده‌اند حقیقتش من‌دلم برای خودنخست‌وزیر می سوزد که اختیارات زیادی بیك نفر بدهید و بارسنگینی را بشانه اوبگذارید ولی باید به‌بینید که این‌راه خیلی‌طولانی وبار خیلی سنگین‌است‌وآن کسی که باررا روی‌شانه‌اش گذاشته‌ایدخردمی‌شودزیراین‌بارد کترمصدق رفیق‌شماست‌حیف‌است‌من‌حقیقةمتأثرمی‌شوم یك‌نفری زحمت کشیده دراین مملکت این بیرق ما بوده در مبارزه نفت امریکا رفته لاهه رفته وتاحالا هم‌نتیجه خوب گرفته و برای اینکارهائی که اوجلوبوده ومادنبالش بوده‌ایم خیلی جدیت کرده است نباید بارش‌را خیلی سنگین بکنند که وضعیت مملکت باین آشفتگی آشفته تر بشود و اصلاحات نشود من‌عقیده دارم سنگینی‌این بار برای‌یکنفر بی‌انصافی‌است‌اقلا کمیسیونهای

مجلس را شریکش بکنید آقای‌دکتر مصدق عالم علوم اولین و آخرین نیت من باایشان تماس دارم درجزئیات دقت‌می کند کاغذ می‌نویسند می آورند آنجا من غالباً دیده‌ام که درجملاتش دقت می کنند وروی جمله‌اش خط می کشد ومی گوید این‌عبارت راعوض کنید آدمی که اینهمه دقیق هست اینهمه بار روی شانه اونگذارید نمی‌تواند بمنزل برساند،نمی‌تواند خودش دقت بکند مجبور است این اختیارات خود را تقسیم کند بین‌وزارت کشور ، دارائی ، اقتصاد استخدام ، فرهنگ،بهداشت،پست وتلگراف این اختیارات مربوط باین چند وزارتخانه می‌شود که اینجا گفته‌اند چهاروزارت خانه هم که مصونیت دارد وزارت خارجه ازاین جهت گرفتار نیست وزارتجنك را هم حالا آقایان اضافه کردند وزارت راه‌و کار هم چندان اسمش رانبرده‌اند ازآن وزارتخانها این اختیارات قانونگذاری میافتددست چند وزیر که تازه رفته‌اند سر کارشان مخصوصاً وزیر کشور که مسئولیت زیادی دارد که‌اگرآنها این اوضاع‌و احوال‌فعلی را بتوانند جمع‌وجوربکنندمن‌راضی هستم این آقایان تازه آمده‌اندکار جاریشان را بتوانند بکنندو نگذارند سرنگون‌شودمن راضی هستم تا اینکه یك اصلاح اساسی ویك‌عمل انقلابی خواسته‌باشند انجام‌بدهند. نتیجه چه میشود ؟

چهار نفر مدیر کلها همانهائی که همیشه باعث بدبختی این دستگاه بوده‌اند آن شیادهائی که‌هروزیری آمده‌است شاخ‌توی جیبش میگذاشته‌اند ، او را آلت اجرای مقاصدشان می کردند آنها هر مانعی برای پیشرفت مقاصد خودشان می‌بینند این را بعنوان‌لایحه اصلاحات‌تهیه می کنند،میدهند بدست وزیر،وزیرهم وقت اینکه خودش برود در کمیسیون ندارد ، وقت کم است، وقت‌اینکه کمیسیونهائی مطالعه کنند روی بیطرفی‌بیغرضی‌نیست.فرصت کم‌است‌اصلاحات خیلی زیاد است توقع مردم زیاداست.این چه‌میشود؟ دوسه نفری از حقه‌باز ها پیدا می‌شوند وحقه‌بازهم دراین مملکت‌متأسفانه زرنگتر وحقه‌بازترهستند در کمیسیونها نظرشان را بهترمیتوانند پیش ببرند.اینها یك‌لوایحی تهیه می کنند میرود‌درهیئت‌وزرا یکی دوتا چهارتالایحه تصویب نامه درش صادر میکنند این گرفتاریهائی که دراین مملکت درست شد درموقع استخدام‌دکتر میلسپو، نه دکترمیلیسپو سوء نیت داشت (مهندس حسیبی -عجب! میلیسپوسوء نیت نداشت ؟) درسفر اول که آمد بمملکت میخواست خدمت بکند در سفراول که‌آمد حسن‌نیت داشت سفردوم آلت جنگی‌ها شد ونه‌آنهائی که‌بآن لایحه رأی دادند سوء - نیت داشتند . ولی دستگاه، دستگاهی بود که مقرراتی وضع کرد که مردم را بستوه آورد (زیرك‌زاده - ولی مردم امروز مردم آنروزی نیستند) بنده این پیشنهاد را کردم که یکقدری ملایمش بکند که یك لایحه‌یی که راجع بامور کشور میگذرانند آقای‌وزیر کشور یك‌مطالعاتی‌میکنندراجع بانتخابات‌راجع بتشکیلات‌راجع بشهرداریها وکار هائی که دارند با کمیسیون کشوری که درمجلس موجودهست باآنها مشورت بکنند، لازم‌نیست بیاید درمجلس‌علنی‌وقت را تلف‌بکند این‌لوایح را در کمیسیونهای مجلس می‌توانند مشاوره کنند،دراین‌جا که از شور بیرون آمد بروند اجرا بکنند یك شرکتی‌مجلس‌درمسئولیت‌نخست وزیر پیدا کرده، اختیارات بیك شخص تمرکز داده نشده که تولید زحمت برای اوبکندو یك اشتباهی‌هم‌بشود برای مملکت این‌نظر اصلاحی من بود. حالاآقایان میل دارید رأی بدهید، میل ندارید رأی‌ندهید حالا بنده آتیه را آتیه تاریکی می‌بینم. این جاده دارد برای دیکتاتورها و قلدرها باز میشود والا حسن نیت جناب آقای‌دکتر مصدق مورد تصدیق من‌است ولی‌نتیجه‌این برای‌مملکت بآن شکلی که من‌فکرمیکنم خوب نیست.

مهندس‌حسیبی- نباید بیکنفرغیر ملی هم چنین اختیاراتی داد

نایب‌رئیس - آقای قنات‌آبادی مخالفید؟ بفرمائید

قنات‌آبادی- بنده با پیشنهادی که جناب‌آقای حائری‌زاده فرمودند و تمامی پیشنهادهائی که شده وبعداً می شود راساً مخالفم وعلت این مخالفت منهم یك مطلب خیلی ساده‌وصریح‌وروشنی‌است اگرآقایان نمایندگان محترم بخاطر داشته باشند آن روز که جناب‌آقای دکترمصدق درجلسه خصوصی تشریف‌آوردند واین ماده واحده اختیارات را مطرح کردند بنده حضور آقایان عرض کردم با این شرایطی که پیدا شده‌درمملکت، یك کسی پیداشده که باعلم واطلاع‌باینکه اصلا تفوه باین‌حرف یعنی اختیارات‌تامه دادن بمن یك‌مسئولیت بسیار بزرگی دارد ویك بار بسیار بسیار سنگینی‌است، باعلم بتمام شرایط موجوددر این مملکت باعلم باینکه درتمام‌سازمانهای تشکیلات اداری این مملکت اوضاع ازچه قراراست معذلك کله یك مرد درمقابل‌ناله وفریاد و استغاثه تمام اصلاح طلبان ایران آمده وباکمال شجاعت وشهامت پایش را جلو گذاشته‌است‌ودستش‌رابطرف‌نمایندگان ملت دراز کرده است ومیگوید من هستم آنکسی که اوضاع را اصلاح میکنم باین شرط که بمن اختیار بدهید. وقت‌من، فکر من وانرژی من‌را صرف یك‌جریانات‌معین ومشخص که‌درسابق‌میشددوغالباً باعث‌رکود وکندی‌کارها میشده نکنید . بنابراین این مطلب مال قبل‌از استعفای ایشان و تحمیل قوام غاصب بود. چون استعفا کردند وملت هم ازهمه این‌جریانات‌بخصوص ماده‌واحده اختیارات تمام اطلاع پیدا کردند (صحیح است) معذلك کله درتمام نقاط ایران ودر تمام شهرستانها ملت اجتماعاً گفتند قوام‌را نمی‌خواهیم وهمین مصدق که این‌حرف را زده وگفته است که من این اختیارات را می‌خواهم، میخواهیم. وماهم که نمایندگان ملت‌هستیم وپیروی می کنیم از افکارعمومی ماهم تصدیق کردیم ورأی اعتماد ورأی تمایل بآقای دکترمصدق دادیم.بنابراین‌من می‌خواهم بجناب آقای حائری‌زاده وسایر آقایان‌محترم‌این‌مطلب‌را تذکر بدهم‌مطلب خیلی روشن است‌یك‌مردی‌آمده یك همچو ادعای بزرگی کرده ملت‌هم نسبت باینمرد اعتماد دارد. نمایندگان مجلس‌هم اعتماد خودشانرا بوسیله رأی تمایل ورأی اعتماد ابراز کرده‌اند.بنابراین‌یك‌همچوکاربزرگی را بایك اموراتی نباید یك‌کاری بکنیم که مسئولیتش لوث بشود . من‌یك پیشنهادی کردم، پس‌فردا دولت گفت چون تو این پیشنهاد را کردی‌کاردرست نشد (صحیح- است) بنابراین من به‌آقایان تذکرمی‌دهم، خواهش‌میکنم‌این پیشنهادی که داده‌بودند هیچ، اساساً پیشنهادی داده نشود. واین‌را هم به آقایان وزرا و جناب آقای دکتر مصدق عرض‌میکنم که:

ابر وباد ومه‌وخورشید وفلك‌درکارند
تاتو نانی‌بکف‌آری و بغفلت نخوری
همه از بهرتو سرگشته و فرمانبردار
شرط انصاف‌نباشد که توفرمان نبری

تمام‌شرائط ازملت ، مجلس، بزرگان رجال داخل‌وخارج دولت جمع شده و در اختیار آقایان گذاشته شده برای این که این‌وضع تغییر پیدابکند،برای اینکه‌اوضاع اصلاح بشود ، برای اینکه آزادی بوجود بیاید برای اینکه عدالت‌اجرابشود، برای اینکه سطح‌زندگی بالابرود . وبنابراین بنده روی‌این‌نظر عرض میکنم که بادادن هرپیشنهادی مخالف هستم ودلم می‌خواهد یعنی اینطورفکرمیکنم ، منطقی اینست که مجلس شورای‌ملی اجازه بدهد ، تصویب کند که ماده واحده‌را آقای دکترمصدق ازیکساعت بعد بلافاصله شروع کند بعمل . آینده مطالب‌را روشن‌خواهد کرد(صحیح است - احسنت)

نایب رئیس - پیشنهاد آقای حائری‌زاده مطرح‌است ، آقایانیکه‌موافقند قیام‌فرمایند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد . پیشنهاد آقای ملك مدنی قرائت میشود .

(بشرح‌زیر خوانده‌شد)

تبصره ذیل‌راپیشنهاد می‌نمایم:اصلاح قانون انتخابات‌را جناب‌آقای‌دکتر مصدق تهیه‌نموده وباتصویب کمیسیون‌کشوردر ظرف یکهفته مشاوره نموده پس‌ازتصویب کمیسیون کشور بموقع اجراگذاشته شود. کمیسیون نبایدازیکهفته بیشترتصویب‌یارد لایحه‌را بتأخیراندازد .

ملك مدنی

نایب رئیس - مشابهش رد شده ، کنار گذاشته می‌شود ، پیشنهاد بعد قرائت می‌شود .

(بشرح‌زیر خوانده‌شد)

پیشنهاد می کنم اصلاح امور اتش اضافه‌شود .

اخگر

نایب‌رئیس - این مشابهش‌تصویب شده پیشنهادبعد قرائت‌میشود

(بشرح زیرخوانده شد)

پیشنهاد می کنم درماده چهار پس از جمله بهره‌برداری‌از معادن نفت کشورنوشته شودبارعایت قانون ۹ ماده اجرای قانون ملی‌شدن صنعت نفت-شبستری

نایب‌رئیس-آقای شبستری‌توضیحی دارید؟

شبستری - توضیحی لازم ندارد مطلب معلوم است

نایب‌رئیس- کسی باپیشنهادآقای شبستری مخالفتی ندارد ؟

وزیردارائی - اجازه میفرمائید

رئیس -بفرمائید

نایب‌نخست‌وزیروزیردارائی- این‌جا نوشته شده بهره برداری از معادن نفت کشور . قانون ۹ ماده مربوط به‌نفت جنوب بود این‌مربوط‌بتمام کشوراست

نایب‌رئیس - پیشنهاد مشابهی هم از آقای دکتر فاخر رسیده است که‌قرائت می‌شود.

(بشرح زیرخوانده‌شد)

پیشنهاد می‌نمایم‌جمله «درحدودقوانین ملی‌شدن صنایع نفت درسرتاسر کشور» بآخر ماده ٤ برنامه دولت اضافه بشود

دکتر فاخر

دکترفاخر - عوض قانون قوانین نفت‌نوشته‌شده چون ۲قانون‌بود

نایب‌رئیس-آقای شبستری‌موافقت میفرمائید که پیشنهاد شما راحذف کنیم این پیشنهادرا مطرح کنیم ؟

پیشنهاد آقای دکتر فاخر مجدداً خوانده میشود

(دوباره قرائت‌شد)

شبستری -بآن ۹ ماده اشاره‌نشده است قربان،بنده فقط آن ۹ماده را لازم دارم باید اضافه‌شود .

نایب‌نخست‌وزیروزیردارائی بعقیده دولت قانون ۹ماده اجراشده وتمام شده واگر بازهم چیزی باشد که بشود اجراکرد البته منافاتی ندارد بسته بنظر آقایان است ولی بنظر بنده زیاد لزومی ندارد که این جمله‌اضافه‌شود

نایب‌رئیس - آقای شبستری‌شمابا

این‌پیشنهاد آقای دکتر فاخرهمراهی کردید یا پیشنهاد شمارا رأی‌بگیریم ؟

شبستری - بنده‌نمی‌توانم‌ازپیشنهادم صرفنظر کنم

نایب رئیس - پیشنهاد آقای شبستری را بخوانید که حق ایشان ساقط نشود .

(مجدداً بشرح سابق‌خوانده‌شد)

وزیردارائی - اجازه‌میفرمائید؟

نایب‌رئیس - بفرمائید

وزیر دارائی - چون بنده حس می کنم که‌غالب آقایان میزدارند اضافه شود بنده هم مخالفتی ندارم ، قبول می کنم

نایب‌رئیس - پس به‌همین اصلاحی که آقای شبستری فرمودند رأی‌می گیریم، آقایانی که‌موافقند قیام فرمایند(اکثر برخاستند) تصویب شد

پیشنهاد دیگر خوانده‌میشود

(بشرح‌زیر خوانده‌شد)

اینجانب پیشنهاد می کنم که ماده واحده بشرح زیر اصلاح و تبصره‌ای بآن اضافه‌شود

ماده‌واحده- به آقای دکتر مصدق نخست‌وزیراختیار داده می‌شود که‌ازتاریخ تصویب این قانون تامدت ششماه لوایحی را که برای اجرای مواد نه گانه دولت ضروریست تهیه و آزمایش‌و تقدیم‌مجلسین نمایندوتاموقعی که تکلیف آنهادرمجلسین معین‌نشده لازم‌الاجرا باشند

تبصره - در صورتی که تا مدت شش ماه از اجرای این قانون لوایح تهیه شده را تقدیم مجلسین ننمایند ، ملغی‌الاثر میباشد .

مدرس

نایب‌رئیس - درواقع پیشنهادتان بعنوان اصلاح عبارتی است آقای مدرس بفرمائید

مدرس - بنده پیشنهاد می کنم که ماده واحده اینطور اصلاح‌شود :

بآقای دکترمحمد مصدق نخست‌وزیر اختیار داده می‌شود که از تاریخ تصویب این قانون تا مدت ششماه لوایحی که‌برای اجرای مواد ۹ گانه دولت ضروریست‌تهیه و آزمایش‌و تقدیم مجلسین نمایندوبموجب ماده‌ای که دولت پیشنهاد می کند مدت ششماه فقط ناظر بتهیه لوایح است نه آزمایش و تقدیم بمجلس . بنابراین اگر ماده واحده اصلاح نشود ممکنست مدت آزمایش وتقدیم بمجلس نا محدود شود واگر تبصره اضافه‌نشود عدم تصویب‌لوایح ازطرف دولت و مجلسین ضمانت اجرائی نخواهد داشت . عبارت ماده اینست که لوایحی که برای اجرای‌مواد ۹ گانه‌دولت ضروری است تهیه نموده وپس‌از آزمایش آنها را تقدیم مجلسین نمایند

مبدأ مدت تقدیم لوایح مجلس پس‌از آزمایش است و این آزمایش هم مدتش معلوم نیست

چندنفرازنمایندگان- چرامعلوم نیست‌همان شش‌ماه‌است

نبوی - پیشنهاد آقای منصف‌هم‌در همین زمینه‌است

دکترکیان -چند پیشنهاد مشابه‌را بخوانند

نبوی - یکیش را مطابق آئینامه‌با تشخیص آقای‌رئیس میشودخواند

نایب‌رئیس - آقای مدرس هم توجه‌بفرمایند پیشنهاد آقای منصف‌خوانده میشود

(بشرح زیرخوانده‌شد)

پیشنهاد می‌نمایم درقسمت آخر ماده واحده بعداز (پس‌از آزمایش آنهارا)جمله ذیل اضافه شود (منتهی در ظرف ششماه که مدت این اختیاراتست تقدیم مجلسین نماید وتاموقعی که‌الی آخر

نایب‌نخست‌وزیروزیردارائی- اجازه میفرمائید ؟

نایب‌رئیس -بفرمائید

نایب‌نخست‌وزیروزیردارائی- نظر ماهم همین بوده است که هم تهیه لوایح وهم آزمایش درمدت ششماه بشودو این منظوری است که عیناً بوده‌و بنده خیال می کنم‌اگردرج‌این توضیح‌درصورت مجلس کافیست ، در صورت مجلس قید شود و منظور پیشنهاد کننده تأمین شود .

نایب‌رئیس - همین تذکر آقای وزیر دارائی در صورت جلسه قید شود کافیست آقا ؟

منصف - همانطوری که آقای‌وزیر دارائی فرمودند که نظر دولت هم جزاین چیزی نبوده است با اینکه جناب آقای وزیر دارائی این‌را فرمودند نظر بعضی از آقایان اینست که حالا که‌نظر دولت‌هم همین است‌رأی گرفته‌شود

نایب‌رئیس - آقای مدرس شماهم پیشنهادآقای منصف راقبول‌می کنید؟

مدرس - بله

نایب‌رئیس -پس باین پیشنهاد که در واقع ازطرف آقایان منصف و مدرس تقدیم شده و ناظر براینست که درظرف مدت ششماه باید هم لوایح تهیه شده باشد وهم آزمایش‌شده باشد(مدرس وهم بمجلسین تقدیم شده باشد) وبعد از۶ ماه دیگر نمی‌توان لایحه‌ئی تهیه کردرأی می گیریم

پیشنهادیکبار دیگر قرائت‌میشود

(مجدداً قرائت شد)

منصف-اجازه بدهید بنده‌بااصلاحی که شده بخوانم آقایان توجه فرمایند ماده واحده : به آقای دکتر محمد مصدق نخست وزیر اجازه داده می‌شوداز تاریخ تصویب این قانون تا مدت ششماه لوایحی که برای اجرای مواد ۹ گانه‌دولت ضروریست ودر جلسه‌هفتم‌مردادماه۱۳۳۱ بشرح ذیل (که شرح ذیل‌را بنده قرائت نمی کنم) تصویب شده است تهیه نموده‌و پس‌ازآزمایش آن‌ها رادرظرف ششماه که مدت این اختیارات‌است تقدیم‌مجلسین نمایدوتاموقعی که الی آخر..

نایب‌رئیس- همین طوراست‌رأی میگیریم آقایانیکه این پیشنهادرا قابل - توجه میدانند قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد پیشنهاددیگرقرائت‌میشود)

(بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهادمی کنم دربند ٤ بعد ازجمله - بهره برداری ازمعادن‌نفت کشور اضافه‌شود (تهیه وتدوین اساسنامه شرکت ملی نفت

مهندس‌حسیبی

مهندس‌حسیبی -اجازه‌میفرمائید آقا توضیحی بدهم؟

نایب‌رئیس - بفرمائید

مهندس حسیبی - علت پیشنهاد بنده اینست که اساسنامه شرکت ملی نفت هنوز تصویب نشده است واقداماتی هم که شرکت ملی نفت میکندبراساس اساسنامه شرکت سابق نفت‌است واین مطلب باید هرچه زودتر تمام بشود بنابراین اختیارتهیه اساسنامه بدولت داده میشود

نایب‌نخست‌وزیروزیردارائی اجازه میفرمائید ؟

نایب‌رئیس - بفرمائید

وزیردارائی - بنده این پیشنهاد راقبول میکنم

نبوی - معهذا باید رأی گرفت

نایب‌رئیس -رأی‌میگیریم‌به‌پیشنهاد آقای مهندس جسیبی موافقین قیام فرمایند (اکثربرخاستند) تصویب‌شد پیشنهاد بعد قرائت میشود

(بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم‌دربند اول‌ماده واحده بعد از عبارت انتخابات مجلس شورایملی عبارت (وجدول حوزه‌های انتخابی اضامه شود)

دکتر کیان

نایب‌رئیس - آقای دکتر کیان

دکترکیان- هرچند که کلمه‌قانون انتخابات نوشته است‌قانون انتخابات شامل حوزه های انتخاباتی هم‌هست ولی‌معذلك ازلحاظ اینکه تصریح شده باشد و نواقص همانطوری که آقای‌وزیر کشور هم‌میدانند درحوزه‌های‌انتخابات‌زیاداست .بنده‌پیشنهاد کردم که در عین حال که قانون انتخابات‌را درش‌هم‌تجدیدنظرمیفرمایند درجدول‌ضمیمه اش‌هم‌تجدنظری‌بکنند که منطبق‌بامقتضیات وتقسیمات کشورطبق‌قانون تقسیمات کشور که مجراست بشود این نقیصه را ضرورت دارد که فعلا از قانون انتخابات‌برش‌دارند

نایب رئیس - آقای ملك مدنی مخالفید ؟

ملك‌مدنی - بله بنظر من آقای دکتر اشتباه میکنند ، ما اختیار مبدهیم به آقای دکتر مصدق که برای اجرای انتخابات پنجاه وپنج نفر و کلای باقیمانده درقانون انتخابات تجدید نظرکنندوپس ازاینکه‌تجدیدنظرکردندانجام‌بشودو کلائی که الان درمجلس نشسته‌اند و هشتاد نفر هستند جدول آنرا که‌نمیتوانند ایشان‌تغییر بدهند این باید بالاخره با اطلاع مجلس باشد این ایراد ایشان بعقیده بنده وارد - نیست وهمان پیشنهاد آقای نخست وزیر بهتر است (نمایندگان - پس‌بگیرید‌آقا)

دکترکیان - آقا اجازه بفرمائید یکقدری سوء تفاهم شد قانون انتخابات شامل حوزه های‌انتخابی‌هم‌هست قانون‌انتخابات چیزی نیست که‌برای ۵۵ نفر این‌قانون‌باشد و برای سایرین قانون دیگر اگرقانون انتخات را تهیه کردند قانون عمومی انتخابات است هم چنین این- ۵۵ نفر باقیمانده هم طبق آن قانون - انتخاب خواهند شد(مصباح زاده - مااستعفا میکنیم همه را انتخاب کنند) بنده‌پیشنهادم راپس میگیرم وفقط بعنوان تذکر عرض - کردم که دولت در نظر داشته باشد

نایب‌رئیس-البته دولت هم‌توجه‌دارد پیشنهاد دیگر قرائت میشود

(بشرح زیرخوانده‌شد)

پیشنهاد میکنم درقسمت ٤ماده‌واحده اضافه شود (بارعایت قانون ملی شدن‌نفت‌و رعایت موادنه‌گانه بآن قانون) نبوی

نایب‌رئیس - این پیشنهاد قبلا - مشابهش تصویب‌شده پیشنهاد دیگرقرائت میشود

(بشرح‌زیرخوانده شد)

پیشنهادمیکنم جمله بین‌الهلالین زیر ماده ٦ برنامه دولت اضافه شود (عوارض طوری وضع‌خواهد شد که بسهام ودرآمد ومحصولات ومایحتاج زارعین چیزی تعلق نگیرد) گنجهٔ

نایب‌رئیس -آقای گنجهٔ

گنجهٔ - عرض کنم موضوع دهات سازمانهای اجتماعی‌دردهات‌تا کنون چندین مرتبه در مجلس شورایملی مطرح‌شده ، دردهات خودمان‌یك‌سازمان اجتماعی‌ندارد وغیرازدهدار که‌آنهم‌ازطرف مالك انتخاب میشود حالا آقای‌دکتر مصدق باین‌خیال افتاده اند که شورائی درآنجاتشکیل‌بدهد برای اجرای برنامه اصلاحی این ماده‌به طوری تنظیم شده که محل‌تأمین‌هزینه‌ها اصلاحی یك عوارضی‌است .عوارض‌درلغت‌مالیات بمالیات نمیگویند‌بمالیات‌های غیرمستقیم‌اطلاق میشوداینطورفکرمیکنم که‌نتیجه‌این‌خواهدشد مأمورینی‌دردهات‌بگمارند‌آنجاازدومن گندم ویك من پشم بخواهند عوارض بگیرند

نمیخواهیم ازاین بابت و باسم اصلاحات‌و برای اصلاحات یك چیزی هم بدهاتیان پابرهنه لخت تعلق بگیرد و من‌تمنی‌میکنم که این‌جمله‌اضافی‌را که خود جناب‌آقای نایب نخست وزیر قبول دارند واین مطلب را من‌درخارج باایشان صحبت کردم‌بنا براین اگر قبول بکنند مانعی نخواهد داشت .

نایب‌رئیس -آقای کاظمی

نایب‌نخست‌وزیروزیردارائی- بنده درجلسه قبل هم عرض کردم که منظور ازاین عوارض آن‌نیست بنده‌عرض کردم که از مالکین گرفته میشود به نفع زارعین لزومی ندارد نوشته‌شود

نایب‌رئیس -آقای مشاربعنوان‌مخالف مطلبی‌دارند بفرمائید

مشار-عرض کنم که وضع کشاورزی ایران مشابه نیست هراستانی هرشهرستانی یك‌وضع خاصی دارد وهمینطور که‌دراینجا قید شده اولی همینست که‌دراختیار خود دولت بگذاریم که بنابمقتضیات هرجابطور آزمایشی‌قراری بگذارد وبعدازآن‌مجلس شورای ملی‌اگرتوانست که‌همه‌جاراواحدتی بدهد یااقداماتی را خاصاً برای‌یك‌مسائل خاصی مقرر بدارد آنوقت تکلیف این روشن خواهد شد والا اگر ما حالا وارد جزئیات این بحث‌بشویم‌خیلی‌در از خواهد شد

نایب‌رئیس - آقای گنجهٔشماپس میگیرید ؟آقای‌کاظمی تذکراتی دادند که دولت‌هم‌نظرش همینست

گنجهٔ -با این ترتیب پس گرفتم

نایب‌رئیس-پیشنهاد دیگرخوانده میشود

(بشرح‌زیر خوانده شد)

پیشنهاد می‌نمایم بعد از جمله آقای دکترمصدق نخست‌وزیر کلمه (فقط)اضافه شود کهبد

نایب‌رئیس-آقای کهبد

کهبد-اختیار بشخص آقای دکتر مصدق فقط داده‌شود که‌درآتیه دیگران نتوانند استفاده بکنند تا نظر آقای حائریزاده‌هم‌تأمین بشود

نایب‌رئیس- مخالفی نیست آقا؟به پیشنهاد آقای کهبدرأی‌میگیریم...

اخگر-من‌مخالفم

نایب‌رئیس-ازجنابعالی آقای‌اخگر خواهش‌می کنم‌دودقیقه اجازه‌بدهید. آقای وزیردارائی

نایب‌نخست‌وزیروزیردارائی- اگر اجازه بفرمائیدممکنست آقایان اینجا مرقوم‌فرمایندبشخص‌جناب آقای‌دکترمصدق اگرآقایان باین‌ترتیب‌موافقند منظورشان تأمین میشود

(صحیح است)

کهبد - بنده هم موافقم و قبول دارم.

اخگر -بنده‌هم دیگرعرضی ندارم

نایب‌رئیس - پس آقایانی که موافقند (بشخص)اضافه‌شود قیام بفرمایند (اکثر برخاستند)تصویب‌شد

پیشنهاد بعدقرائت میشود

(بشرح‌زیر خوانده شد)

پیشنهاد می کنم پس‌ازجمله‌ای که با پیشنهاد جناب آقای شبستری بآخرماده ٤ برنامه دولت اضافه‌شده جمله (وسایرقوانین مربوط‌بملی‌شدن‌صنایع‌نفت‌درسرتاسر کشور) اضافه‌شود-دکترفاخر

چندنفر ازنمایندگان - لازم نیست

نبوی - پیشنهاد اول کافی بود.

نایب‌رئیس -آقای دکترفاخر

دکترفاخر -غیراز قانون ۹ ماده قانون دیگری هم داریم با ترتیبی که پیشنهادآقای شبستری تصویب‌شد فقط به قانون ۹ماده اشاره کردیم ،اگر پیشنهاد بنده تصویب

شود بهردوقانون اشاره کردیم این بود که‌بنده‌پیشنهاد کردم بعداز جمله که‌با پیشنهاد جناب آقای شبستری بآخر ماده٤ هم دولت اضافه‌شد جمله وسایر قوانین‌ملی شدن‌صنایع نفت ضمیمه‌شود

مهندس حسیبی- قوانین نفت دوتانیست‌یکی‌اصل‌ملی‌شدن‌است‌یکی‌اجرایش تمام‌شد سایرقوانین‌نداریم

دکترفاخر -با این توضیح پس گرفتم

نایب‌رئیس -بنا براین اعلام رأی میکنیم‌بلایحه اختیارات‌دولت باتوجه باصلاحات پیشنهادی که مورد توجه شد آقایانیکه موافقت‌با اختیارات دولت‌دارند قیام خواهند کرد (چندنفرازنمایندگان-با ورقه‌رأی بگیرید قسمت‌مالی‌هم‌دارد)

نایب‌رئیس - لازم نیست‌اختیارات یك لایحه اعمی است احتیاج بورقه نیست آقایانیکه موافقت دارند قیام بفرمایند (اکثربرخاستند) تصویب‌شد

(دراین موقع تماشاچیان کف‌زدند)

تظاهرات لازم نیست

(۷ -بیانات آقای نایب‌رئیس بمناسبت حهل وهفتمین‌سال مشروطیت)

نایب رئیس - قبل ازاینکه جلسه ختم شود بنده لازم می‌دانم بآقایان با نهایت افتخاراین تذکررا بدهم که فردا چهل وهفتمین‌ازعمرمشروطیت‌ایران‌خواهد گذشت ودریك همچوروزی‌یك‌مردمان‌رشید وفداکاری درمقابل‌ظلم وستم واستبداد علم کردند وقربانیهائی‌دادند این روزبر ملت‌ایران روزمقدسی‌است ومجلس شورای ملی‌هم بدیهی‌است قلباً با تمام قوای که‌دارد دراین تقدیس ازیاد بودمشروطه شرکت‌خواهدنمود متأسفانه‌ازنظراقتصادی و صرفه جوئی هیئت رئیسه ازبرپا ساختن جشنی که معمول بوده است درباغ مجلس صرفنظر نموده است ولی این بودبدین وسیله‌شرکت مجلس شورای ملی را در اصل موضوع جشن‌مشروطیت که واقع در قلب عموم ایرانیانست و امیدوار هستم باتحکیم وتأکیدی که‌در وقایع ماه پیدا کرد ریشه قطعی در مملکت دوانده باشد بعرض ملت ایران برسانم

جناب آقای وزیر دارائی فرمایشی داشتید ؟

نایب‌نخست‌وزیروزیردارائی بنده می‌خواستم از جانب جناب‌آقای‌دکتر محمد مصدق نخست وزیر از اظهار حسن ظن و اعتماد فوق‌العاده‌یی که آقایان فرمودند تشکربکنم ویقین دارم که‌ایشان موفق‌خواهندشد که این اصلاحات راعملی بکنند

(نمایندگان -انشاءالله)

۸-تعیین‌موقع‌ودستورجلسهٔ‌بعد -ختم‌جلسه

نایب‌رئیس - فعلاجلسه راختم کنیم .جلسه آینده روزپنجشنبه۱۶مرداد ساعت نه ونیم دستور انتخاب اعضاء هیئت مختلطنفت

(مجلس یکساعت و نیم بعد از ظهرختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی

-احمدرضوی